1. 65

Simon Albbes
Gabbema.

ↀↁCLII.

Traject. ad Renũ.

CHARACTERES ÆGYPTII,

hoc est,

SACRORVM, QVIBVS ÆGYPTII VTVNTVR, SIMVLACHRORVM ACCVRATA DELINEATIO ET

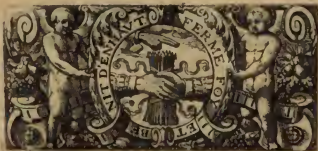
explicatio, qua antiquissimarum superstitionum origines, progressiones, ritusque, ad Barbaram, Græcam & Romanam historiam illustrandam, enarrantur, & multa scriptorum veterum loca explicantur atque emendantur.

AVTORE LAVRENTIO PIGNORIO PATAVINO.

ACCESSIT AB EODEM, AVCTARIVM, IN QVO EX ANTIquis Sigillis Gemmisque selectiora quædam eius generis, & veterum hæreticorum amuleta exhibentur.

Omnia in æs pulcherrimè incisa & in lucem emissa per IOANNEM THEODORVM & IOANNEM ISRAELEM DE BRY fratres germanos.

FRANCOFURTI

Typis MATTHIÆ BECKERI, Impensis verò dictorum fratrum, & viduæ Theodori de Bry, matris eorundem.

M. DC. VIII.

LECTORI BENEVOLO S.

NON possumus Lector benevole agnoscere satis, multo minus vero eloqui & explicare insignē misericordiam & gratiam, quam omnipotens rerum omnium creator DEVS Christiano potissimum orbi hoc tempore præstitit, nisi ingentem illam cæcitatem & idololatriā, qua longius aliquanto à regionibus hisce nostris dissita loca obruta etiamnum cernuntur, consideremus propius atque perspiciamus, cuius quidem argumenta hic colligere necessarium nō est, cum totus fere mundus libris & monimentis eam satis superque declarantibus, repletus sit, & non Hollandi solum in nauigationibus suis in Indiam susceptis, verum præsens etiam hoc opusculum testari de ea satis superque possint, est enim nihil aliud opusculum hoc quam verissima delineatio

& historica relatio idololatricorum cultuum, originisque & propagationis superstitionum quibus Ægyptij veteres, & cum illis populi vicini alij inuoluti olim fuerunt, & dediti etiamnum hodie depræhenduntur, quemadmodum prolixius ex opere ipso cognoscitur.

Quod autem in opusculi huius adornatione, sumptibus nullis pepercimus, factum principio est in laudem omnipotentis Dei, cui, quod nos præ cæcis illis & idololatricis gẽtibus sacrosancto Euangelij sui verbo illuminauit, & in lucem veræ agnitionis suæ saluificam collocauit, gratias sufficientes agere nulla ratione possumus. Deinde factum hoc etiam est in gratiam eorum, qui Antiquitatibus veterum variis cognoscendis operam dare nonnullam solent, idque eo magis quod satis magnum ante hæc tempora Antiquitatum opus in lucem dedimus, & ab aliquibus, cum exemplaria Veneta distracta iam & diuẽdita essent, vt exornãdo huic operi manum admoueremus, rogati sumus. Speramus igitur omnino fore, vt Lector beneuolus studium nostrum gratum sibi & acceptum habeat, suaque benevolentia & alacritate vt maiora propediem aggrediamur, causam nobis præbeat & calcar addat.

Ioannes Theodorus & Ioannes Israël de Bry fratres.

CÆ-

CÆSARI BARONIO S. R. E. CARDINALI

Laurentius Pignorius Pat. S.

PRIMITIAS *fructuum Regibus offerri antiquissimi, vt audio, moris fuit. eo, ni fallor, consilio vt præstantissimæ inter homines dignitati, & ad diuinam illam proxime accedenti iustus ea ratione, & legitimus honor persolueretur. id mihi institutum adeo placuit, vt cum pridem adhortatione* MARCI VELSERI *II.* VIRI AVGVSTANI *Mensæ antiquissimæ explicationem tum instituissem tum absoluissem; eaque Bibliothecæ tenebras perosa lucem publicam cogitare incepisset, decreuerim ego ingenij mei nouitium (vtinam non præcocem) fœtum amplissimo nomini tuo* CÆSAR CARDINALIS *inscribere. deterruit me aliquantisper conscientia imbecillitatis meæ. At moras nectentem impulit eximia primum probitas tua, quæ* CLEMENTIS *VIII.* PONT. OPT. MAX. *qui nunc felici Imperio Christianum Orbem moderatur, beneuolentiam ad inuidiam vsque & allicuit, & retinuit partam: tutela deinde studiorum nostrorum, quorum tu non modo es* ἀφροδίτη καὶ λύρα, *sed & Pater & Rex. quotus enim quisque eorum, qui in his studiis, tamquam ad Sirenum scopulos, consenuerunt, opes hasce humaniorum litterarum animumque adiecit ad ea*

sacrarum litterarũ monumenta illustranda, quibus tu magno rei Christianæ bono veteres illos patres æmulatus antiquitatis tenebras detersisti? factum est per egregius lucubrationes tuas, vt Caij, Hegesippi, Africani, Eusebij operosa illa nobiliaq; volumina perijsse minus moleste feramus. & quod caput est insanas te Nouatorum substructiones admotis Annalibus tuis quotidie euertentem boni omnes suspiciunt & admirantur. his accedat deberi tibi summo iure hæc ab eo, qui MARCO CORNELIO *maximi exempli* EPISC. PAT. *qui se iampridem totum suaq; tibi addixit, omnia debeat, laudabit ille familiaris sui propositum, qui obscuritati scriptorum suorum lucem clarissimam prætenderit nominis tui. verum ne longiori sermone morer tua tempora, quorum etiam momenta in vtilitatem publicam impenduntur; hæc omnia me impulerunt, vt commentariolum meum tibi dicarem, cui me quãtus quantus sum, iamdudum destinaram. tu me pro humanitate tua patere in Clientum tuorũ Album referri; ego vicißim quatenus licuerit dabo operam, vt non indignum omnino in Clientelam tuam recepisse videare. Vale, Patauij.*

MENSÆ ISIACÆ EXPOSITIO.

AD CÆSAREM BARONIVM CARD.

CAP. I.

ORTARIS me MARCE VELSERE, V. Cl. vt Tabulam illam puræ putæ antiquitatis insigne monumentum, quam VINCENTIVS Mantuæ DVX, è Petri Bembi Cardinal. Musæo translatam iam diu domi habet, diducto quo obducitur antiquissimæ Historiæ Linteo, & in bono explicationis lumine quatenus licuerit collocatam, publice conspiciendam proponam. periculosæ plenum opus aleæ (ita cum Lyrico vate dicere liceat) tractari iubes, tractabitur tamen in tuæ spem gratiæ, quam etiam si discupere me dixero, miro tamen quo eius teneor desiderio vix fecero satis. rem igitur aggrediar optimis auspicijs tuis; eiusdem Tabulæ simulacra non ἀλληγορικῶς, *sed ad veterum narrationũ fidem pro viribus expositurus. odi enim ego si quis alius nimias illas, & a proposito plerũque alienas huiusmodi rerũ interpretationes, quas in confirmationẽ labantium Fabularũ Platonici, Præceptoris dogmatũ parũ memores, inuexerunt: satiusq; duxi ignorationẽ*

Euseb. lib. 3. de præp Euang. c.3. Lib. 2 de Repub.

fateri, quam erudito Lectori fastidio esse. Vtcumque res sit tuum erit Vir Cl: si quid peccatum agnoueris ignoscere primum; deinde cogitare me oneri, quod longe viribus meis impar imposuisti ferendo non esse. vt enim sileam rei propositæ difficultatem eam esse, vt per L. & amplius annos hæc si paria sibi explicari frustra peroptauerint Philologiæ amatores; torquent me profecto veterum Auctorum variæ, & distractæ sententiæ, quibus Aegyptiorum de Religione commenta ita exagitantur; vt consistere nullo modo queant: apud Herodotum Isis eadem est quæ Δημήτηρ, *idest; Ceres: Osiris idem qui Bacchus. Ideo placuit nonnullis Melampodem Amythaonis ex Aegypto in Græciam mysteria transtulisse. apud Diodorum Isis cum Luna, Cerere, & Iunone: Osiris cum Sole, Sarapide, Dionysio; Plutone; Ammone, Ioue, Pane in vnum veluti corpus rediguntur. Seruio, & Macrobio Isis, Terra, vel Natura rerum est; Osiris vero cum Adone; & Atide Sol; & hoc ex intima Aegyptiorum Theologia; legimus enim cultum fuisse apud Alexandrinos quoddam simulacrum, quod Osiridis, & Adonidis nomine venerabantur. idem apud Amathusios notauit Stephanus. immo & Byblij ambigebant vtrum quotannis rite lugerent; Osirin videlicet an Adonin. Plutarcho Osiris, Pluto, Bacchus, Sarapis, Apis, Oceanus, Sol, Sirius idem significant numen: Isis, Minerua, Proserpina, Luna, Thetis nomine dißident, re non item. Appuleio Isis, Deum ma-*

Lib. 2. Cedreno idē visum.

Refert Clemēs in Protrept.

Lib. 1. cap. 2.

VIII. Æn. in fin.

Saturn. lib. 1. cap. 21.

Suidas in ἡραΐσκος.

Lucianus de Syr. Dea.

De Iside, & Osir.

Lib. 11. Metam.

ter,

ter, Minerua, Venus, Diana, Proserpina, Ceres, Iuno, Bellona, Hecate, Rhamnusia vnicus, δαίμων multiformi specie (ne ab eius verbis abeam) nomine multiiugo appellantur; vt non immerito a quibusdam Isis Μυριώνυμος fuerit dicta, Heliodorus cum Plutarcho arcanum quidpiam prodit, Nilum Osiridem, Terram Isidem esse. Statius Titana, Phœbum, Osirin, Mithran, eosdem canit. Marcianus Capella Solem, Serapin, Mithran, Ditem, Typhonem, Atyn, Ammonem, Adonin vnica nomenclatione differre asseuerauit, & alibi, Soli Lunæque diuersitatem gentium innumera vocabula sociasse affirmat. Plutarch. de Isid. Lib. 9. Æthiop. Lib. 1. Thebaid. Lib. 2. de Nupt. Philol. Lib. 8. de Nupt.

Hosce Scopulos vt euaderent, fuerunt qui Sarapidem, & Isidem in Gemmis ita scalpendos curarent.

Vt non ab re Capuæ legatur in antiquo marmore.

TE. TIBI
VNA. QVÆ
ES. OMNIA
DEA ISIS, &c.

Præterea, quod talia inquirenti maiores tenebras offundere poßit, non liquet vtrum Osiris fuerit Isidis maritus an frater vel filius. Diodorus enim, & Marcianus maritum, Plutarchus fratrem & maritum, Lactantius & Minucius felix filium, Eusebius maritum, fratrem, & filium fuisse scribunt. quod si animaduertisset Gyraldus Lactantium appellantem Osirin Isidis filium non reprehendisset. huius controuersiæ vestigium extat in antiqua gemmæ scalptura, in qua Osiris cum triplici pene ad Pamilitia indicanda, de quibus Plutarchus; digito ad os admoto ac si Osiris, Orus, & Harpocrates iidem essent.

Lib.1. de Nupt. Phil. &c.
Lib.1. c.21.
Lib.3. de præpar. Eu. c.3.
Syntagm 8.

Accedit sacrorum istiusmodi iure merito iam pridem memoriam euanuisse; tum quia DEVS Optim. Max. DEVS Zelotes ea mirum in modum oderat; tum quia reliquis nationibus risui potius hæc, quam venerationi fuerunt. Ciceronem audiamus, qui Aegyptiorum in hoc genere dementiam, Aegyptiorum imbutas mentes prauitatis erroribus Aegyptiorum superstitiones cum stomacho, & risu non semel recensuit. Iuuenalis non magis acriter, quam vere cecinit.

Lib.1. de Nat. Deor. Tuscu.5.
Sat.15.

Quis nescit Volusi Bithynice qualia demens
Ægyptus portenta colat?

Quid Græci senserint exponent nobis Aelianus, & Max. Tyrius. ille Aegyptiorum cultum multiplici, & vario risu exceptum tradit: hic detestatur Aegyptiorum numinum λατρείας, quod illorum sit ἀγεννὴς δὲ ἡ θεραπεία, αἰσχρὰ δὲ ἡ τιμή. Plutarchus ipse, qui elegantissimo libello conclamatam superstitionem in vitam reuocare conatus est, veritatis fidiculis tortus negare non potuit totam pœne huiusmodi sacrorum rationem sannis, & irrisioni obiectam fuisse, & sane quis a risu abstinuisset? colebant enim bestias fere omnes, quas portentorum mater Aegyptus alebat. in his & Serpentes, & Dracunculos, quos illi Agathodæmonas vocabant. hæc sacra (vt ipsi dicebant) animalia eo studio venerabantur, vt cum admiratione dixerit Cicero firmiores apud Aegyptios opiniones esse de bestijs quibusdam quam apud Romanos de sanctissimis Templis, & simulachris Deorum. ita prorsus, & sine amplificatione fuit: Canem, Accipitrem, Felem, Ibin, Crocodilum & alia huiusmodi si quis violasset capite plectebatur. cuius rei præter alia sexcenta extat illustre testimonium Moysis in Aegypto sacrificare detrectantis; quod si (inquit) mactauerimus ea, quæ colunt Aegyptij coram eis lapidibus nos obruent. & hoc fundamento nitebatur iusta & legitima Iosephi contra Apionem ratiocinatio, Orbem Terrarum

Lib. 12. hist. an. cap. 5.
Serm. 38.
Lib. 1. de Nat. Deor.
Exod. cap. 8.
Lib. 2.

si Aegyptiorum sacra suscepisset, breui bestiarum plenum, inanem hominum futurum. conabantur quidem ipsi velamento mysteriorum insaniam obtegere, dicentes (vt ridicule Porphyrius philosophatur) diuinitatem non per hominem tantum, sed & per omnia animalia pertransiuisse.

Lib. 4. de abstinc. ab esu carn.

IV. Georg.

——Deum namque ire per omnes
Terrasque, tractusque maris, cœlumq; profundum.

Digna vtique res, quam & Lucianus in Hermotimo rideat, & alibi non semel insectetur. vt hinc sequi videatur,

Iuuenalis.

Porrum & cœpe nefas violare & frangere morsu.

Ita vt exclamare libeat,

O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina!

Lucian. de sacrif. & alij. Idem de Astrol.

Fabulabantur præterea Deos in animalia mutatos metu, & vi cogente Typhone quibus adijcias licet (vt Vara Vibiam sequitur) insigne cõmentum, cultos videlicet Arietẽ, Pisces, Hircũ. Apin quod huiusmodi signa in Cœlo primi Aegyptij obseruassent. ad hæc alẽda sumptus vniuersi suppeditabãt exceptis Thebaidos incolis, qui nullum mortalẽ Deum esse censebant, sed Eneph, seu Kneph Deum immortalem venerabãtur, hæc festis diebus, Fanis, sacrarũ epularum appositione, Sacrificijs, & sepulchrorũ molibus dignati sunt

Plutarchus.

Theodoret. serm. 3.

vt

vt Theodoretus præter alios testatus est. huc autē pertinet quod Herodotus notat Aegyptios cū feris vesci contra omnium mortalium institutum. facessit negotium postremo periisse magnā illam scriptorū turbam, quibus hæc posteritati tradere curæ fuit, quorū nomina hic vt e naufragio tabulas, colligere operæ precium duxi. agmen in primis mihi aget Hecatæus Abderita, mox Ptolemæus & Asclepiades ambo Mēdesij, Eudoxus, Aristagoras, Manethon, Hermeus, Cheremon ille Stoicus, Appion Polyhistor, Philarcus, Leo Aegyptius, Demetrius, Lynceas siue Lynceus Naucratites, Hellanicus, & Ammianus Marcellinus in gestis Hadriani, & Seueri Principum, quæ magno historiæ malo perierunt. his fortasse annumerandi Andron Alexandrinus, Appollonius, & Ister, aliique quos ociosus lector facile adnotabit. horum omnium alicubi latentia fragmenta ad nos euaserunt, quæ nocti huic nostræ illuni, & nubilæ creperi nescio quid luminis, attulerunt. vere enim in Asclepio vaticinatus est Mercurius ille Trismegistus, ô Ægypte Ægypte religionum tuarum solæ supererunt fabulæ, eæque incredibiles posteris tuis. atqui dicet aliquis integri quidam e scriptoribus ad nos vsque peruenerūt. fateor id quidem, & ingenti Dei beneficio accidisse credo, vt præ oculis homines haberēt in quas tenebras inciderint illi diuinarum rerum illustri splendore destituti. verum plerique horum auctorum eâ superstitione, quæ tunc animos hominum imbuerat impediti,

Lib. 7.

Plutarchus. Suetonius Augusto. Suidas Heraisco. Eus. de præp. Eu. lib. 10. c. 3. Diogen. Laert. in Prohem. Ioseph. lib. 1. cōt. Apion. Theodoret. serm. 3. Gell. lib. 5. c. 14. Tertull. de coro. Mil. Athenæ. lib. 15. & 13. & alij complures.

Cap. IX.

myste-

mysteria silentio inuoluunt; inter quos Herodotus, Diodorus, Heliodorus, Pausanias, & Appuleius. mystis namque peculiaris indicta fuit taciturnitas: quam si quis soluisset improbus intestabilisque censeretur. Horatius,

Lib.3.Carm.

—vetabo qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub ijsdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Soluat Faselum.

Huius silentij ea caussa erat, quod hæc vel turpia vel crudelia essent, qualia Eleusinia, Peßinuntia, Adonia, Isiaca, Bacchanalia, Ityphallica, Omophagia, & Mithriaca fuerunt, quæ exagitare consueuerũt Ecclesiæ Christianæ indefeßi Prædicatores Iustinus, Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Cyprianus, & alij, a quibus pete mi lector si tenebras illas cũ magno fructu pietatis, & eruditionis discutere lubet, hasce instituti mei remoras consulto recensui ea mente, vt si quid πολυιστορίας *studiosi per me profecerint Deo Opt. Max. acceptũ ferant: si vero, quod procliuius est, longe secus acciderit, voluisse me tamen constet rei obscuræ, & pene dixerim desperatæ lucem & medicinã orationis afferre, qui conatus, nisi me* φιλαυτία *fallit, laudem aliquam apud posteros saltem promerebitur.*

CAP. II.

Fuerunt qui hanc Tabulam inexplicabilem esse Appuleij auctoritate firmare conarentur. sed fefellit

lit eos Appuleius, qui ita scribit, de opertis adyti profert quosdam libros litteris ignorabilibus prænotatos, partim figuris cuiuscemodi animalium cõcepti sermonis compendiosa verba suggerentes: partim nodosis, & in modum rotæ tortuosis, capreolatimque condensis apicibus à curiositate profanorum lectione munita. non erit opinor qui hæc verba ad aliud, quã ad litteras trahat, cuiusmodi in Tabula ipsa, & alibi plurimas videmus; quæ tamen tunc temporis doctis ignorabiles nõ fuerunt, sed a curiositate tantum profanorum hominum egregie munitæ, alioquin qui potuisset impostor ille Appuleium monere, vt pararet, quæ forẽt ad vsum Teletæ necessario præparanda? vt missos faciamus Strabonem, Plinium, & Ammianum obeliscorum quorundam Notas interpretantes; quos tamẽ omnes Goropius suggillat, sed quam recte ipse viderit. in hisce litteris explicandis, quas modo in Tabula expressas monui, operam perdere nolui: in eo Agro, quem ego primus (ni fallor) satis proscidi, messem aliјs relicturus. acute namque monuerunt Pœni Agricolam allidi cum valentiore, quam ipse sit Agro colluctantem. erit forsan aliquis, cui & maius otium, & studium acrius & doctrina subtilior suppetant, qui hosce griphos interpretetur. mihi neque Notas (paucis exceptis) agnoscere, neque sensus abditos expromere datum fuit. potuissem quidem ex ingenio multo cum labore, pauco cum fructu aliquid comminisci: sed quis postea recepisset illum, qui notas duxerat ita sen-

Lib. 11. Metam.
Ignorabiles vocat, & Ammian. lib. 21.
Lib. 17.
Lib. 16. c. 8. & 9.
Lib. 17.

ſiſſe? at Horapollo, dicet aliquis libello peculiari, Clemens Alexandrinus & alij præiuerunt. vtatur per me qui volet: ſentiet enim, quod & vidit magnus vir A. AVGVSTINVS, *non magis eos huic rei quam tractamus conducere, quam verſus aliquot Plauti ad vetuſtam Pœnorum linguam expediendam. vtque in ſemitam redeamus notandum eſt Aegyptiacam ſuperſtitionem exagitatam licet, & ſapientum contumelijs vexatam per Orbem fere vniuerſum diffuſam fuiſſe. adeo vt vere ſcripſerit Diodorus vbique fere terrarum Iſidem cultam, idque propter manifeſtas eius morborum curationes (tales miſeris offucias obtrudebat Diabolus) cui teſtimonio adiungimus nummũ æreum Claudij Imperatoris in quo Iſis cũ Siſtro, & Situla inſcribitur* SALVS AVG. *ad hæc nauigantium tutela credebatur, ventorumque Domina. Iuuenalis de votiuis Tabellis.*

Dial 4 de numiſm.

Lib. 1. cap 2.

Sat 12. vbi Vet. interp.

Tibull. lib 1. el. 2.

Luciã in Dial. Noti & zephyri.

Pauſanias, Ariſtides.

Plutarchus.

Herodotus lib. 4.

Corn. Tac. de mor. Germ.

Smet. Inſcr. Antiq.

Lib. 2. adu. Gent.

Apologet. cap 6.

Dio lib 40. 42. 47. 54.

—— Pictores quis neſcit ab Iſide paſci?

Colebatur in Græcia paſſim, in Aſiæ Smyrna, in Phœnicia Bybli, in Libya Cyrenis, in Germania apud Sueuos, in Luſitania apud Bracar Auguſtanos. Romæ profecto diu iactata ſacra manſerunt tamen. Anno ſiquidem Vrbis DCXCVI. Piſo & Gabinius Coſſ. ex Vrbe eiecerũt, vt narrant Arnobius, & Tertullianus. Anno DCC. fana Iſidis, & Serapidis ex S.C. ſolo æquata ſunt. poſt ſeptem annos Aruſpices omnia eorundẽ Tẽpla demoliti ſunt. quinquennio trãſacto irrepſerãt hæ ſordes in purgamẽtorum huiuſmodi ſen-

di ſentinam niſi M. Agrippa Aedilis anno Vrbis DCCXXXII. extra pomœrium receptas eliminaſſet: vetuiſſetque in Vrbe, & Suburbano intra D. paſſus conſiſtere. expulit poſtremo Senatus Tiberio imperante: exinde tamen tanquam ruptis obicibus in vrbem ſuperſtitionum Aſylum nefaria hæc ſacra agmine facto irruperunt. ita vt non ſolum de plebe homines, ſed & Imperatores veluti Commodus, & Caracalla, & Alexander Seuerus manus dederint. hinc apud Rufum, & Victorem Vrbis æternæ Topographos Area Iſidis Ælianæ, Ara Templa, & Aediculæ eiuſdē: Iſis patritia, Vicus Iſidis, Iſæum, Iſis Athenodora, Aedes Iſidis. apud recentiores Iſæum Metellianum, Tēplum Iſidis & Serapidis prope Ouile, cuius videntur meminiſſe Iuuenalis, & Appuleius nomine Iſidis Cāpenſis. hinc Plinij querela Harpocratem, ſtatuaſque Aegyptiorum numinum in digitis Viros quoque portare incipere. laborauit enim ſemper cultus hic infamia quadam peculiari, cuius teſtis erit Auguſtus, qui Apin adorare noluit, quod ſe Deos non Boues adorare diceret. ideoque notat Seruius in fine octaui Aen. ad illud.

Tacit lib. 2. Annal. — Aelij Lamprid. & Spartianus. — Panuin. in V. be. — Sat. 6. — 11. Met. — lib. 33. cap. 3. — Dio lib. 51.

Omnigenumque Deum Monſtra ———

Hæc ſacra ſub Auguſto nondum Romę recepta fuiſſe. lenocinia, & mollities pręter cetera obiectabātur, vt de Paullina illuſtri fœmina legimus, quam perditus amator obtentu religionis polluit. quod & actitatum innuit Iuuenalis.

Ioſeph. lib. 11. Antiq cap. 47. — Sat. 6

——— iamque expectatur in hortis
Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.

Cap. 12. *Et Suetonius Othone, inter alia mollitiei, & effæminati animi signa illud refert, in Lintea religiosaque veste sacra Isidis propalam celebrasse. verum non deerant mulierculæ superstitionibus indulgentes, &* In Octauio. *viri cupidi rerum nouarum, qui vt ait Minucius Felix non magis Isidem, quam ceparum acrimonias; nec Sarapidem magis, quam strepitus per pudenda corporis expressos extremiscerent. hinc religioni ridendæ accessit fauor. hinc Templa, signa Donaria, Gemmæ cælatæ, lapides inscripti. nec aliunde Tabula hæc nostra, quam præ manibus habemus. ea Romæ incidit in manus magni Viri PETRI BEMBI Cardinalis, seu ex PAULI III. Pontif. Max. munere, seu quod alijs placet ex Orci faucibus, e manibus videlicet Fabri ferrarij, qui illam in Borboniana Vrbis direptione comparauerat, precio extorta. nunc in preciosa Pinacotheca Serenissimi DUCIS MANTUÆ inter illustrium Pictorum monumenta adseruatur. ærea tota est, eiusdem latitudinis cum impresso typo, quam ÆNEAS VICUS industrius ille sculptor viriculo ita assecutus est, vt non tam simile ouum ouo sit. archetypa nigro veluti encausto, quod atramento scalptor expressit, & tenuibus argenti bracteis passim obducitur, & superuestitur, quas inspectori ob oculos ponere mihi consilium nõ fuit, ne in re non admodum facili tempus tereremus. quid enim Lectorem iuuet si dixe-*

dixerimus nigras illas foliorum tesserulas argẽteis interstinctas esse? & pastorẽ illum inter bubula cornua in media regione, in quo testes Osiridis cestro cælator delinearit, argenteum esse cum multa adhuc supersint eius generis monenda. artificem Tabulæ non valde doctum sapit Aegyptium videlicet, factumve ad Aegyptiorum normam, quorum studium in id magis incumbebat, vt picturas miras exprimerent, quam vt venustatem affectarent. gracilitatem corporum excusauit Pierius ea ratione, quod innuere vellent DEI *naturam spiritu non corpore constare. vtcumque sit ex his imperitis delineationibus non male quorundã sententia apud Plinium confirmatur, linearem Picturam Philoclis Aegyptij inuentum esse: cum hisce conuenire videatur, quod de infantia Picturæ narrat Aelianus, adeo indocte Pictores tunc temporis penicillum tractasse, vt adscribere nomina rerum necesse haberent. digna res vtique, quã & Thebani pecunia mulctarent. & hinc primum manasse censeo ego Picturas illas, quas Vitruuius tantopere exagitat, quasque nostri in Cryptis Romæ inuentas* GROTTESCHE *appellarunt, & auide arripuerunt. fuit autẽ Tabula hæc, nisi mea me fallit sententia, sacra Romæ Templi alicuius Mensa, quæ ex Macrobio, & Festo Aræ, & Puluinaris loco erat, in qua epulæ, stipes, & libationes reponebantur, & Sacella præterea Deorum. fuerunt hæ Mensæ quandoque aureæ, vel argenteæ; & quidem inscriptæ apud Græcos, vt no-*

Lib. 49.

Lib. 35. cap. 3.

Lib. 10. de var. hist.

Aelian. lib. 4. var. histor.

Lib. 7. cap. 5.

Lib. 4. Saturn. cap. 11. Fest. Mensæ. Dic. lib. 39. Val. Max. lib. 1. cap. 2. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. Arist. lib. 2. de re fam.

tant

tant Aristoteles, & Val. Maximus. sollemnes Mensas appellat Cicero. ærea est hæc nostra ideo forsan quod æris vsus in sacris maxime probaretur. cultros enim, secespitas, secures, & pateras æreas plerasque nos vidimus. & quod magis placet, Plinij testimonio prisci limina ac valuas in Tēplis ex ære factitauerūt. qua fortasse de causa Camillo Sp. Caruilius Quæstor crimini obiecit, q̃ ærata ostia haberet in domo. Cortinæ insuper, Lychnuchi pensiles, & signa Deorum in Templis ex ære omnia conspiciebantur, continet vero sacra hæc Mensa Isidis præcipue mysteria, cui in Auctarij vicem adiuncti sunt Osiris, Orus, Anubis. Goropius nimis reconditas Origines sectatus hæc improbare videtur: at res ipsa loquitur. ideo autem Isis in prealto Solio Mensæ vmbilicum, occupat, ipsa enim vt videtur innuere Diodorus magis quam Osiris culta est. & hinc factum videtur, vt Isidi prius, quam Osiridi initiaretur Appuleius. & fidem facit sacratorum vniuersalis denominatio. quos Isiacos passim appellatos reperias. vt sileamus Isidis simulachra frequentius, quam Osiridis promi solita, & magis conspicua fuisse. at Melchior Guilandinus (vt tu me per epistolam olim peramanter monuisti MARCE VELSERE) censebat hanc tabulam vix aliud, quam Ægyptiorum leges pandere. huius sententiæ id columen fuit, quod Leges in æs inciderentur. Ego ad eruditū Lectorem prouoco, qui religiose iudicabit an quicquid in æreas Tabulas incisum est id cōtinuo

Lex

De Harusp. resp. Fest. Acieris.

Lib. 34. cap. 3.

Hierogl. Lib. 7.

Lib. 1.

Plutarchus.

In Commentar. de Papyro.

Lex sit, me vt vt alij sentiant ne nunc quidem pœnitet eius, quã adduxi interpretationis, mensam enim Deorum in ædibus sacris agnouit & Varro. & Delphica illa apud Plinium, Mineruæ anathema æris antiqui huc pertinere videtur. Lib.4. de L L. Plin. lib. 7. cap. 15.

Cap. III.

Placuit mihi semper aureum illud, & probum dictum.

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.

Gloriari enim alienis bonis perinde esse duxi, ac se nullius precij hominem fateri, apage Polypi furax, & subdolum ingenium, qui non nisi quando aliena non suppetunt proprijs flagellis vesci solet. me mea Paupertas, & nunc, & inposterum alet, & quidquid è scrinijs meis in lucem conspectumque hominum prodibit, id e penu meo; non ex aliorum compilatis cellarijs prodibit. siquid amicorum liberalitas adiecerit (vt factum gaudeo) illaudatum minime relinquam; verbis saltem, quando re non licet; magnis eorum in me meritis satisfacturus. egregie enim profecto magnus scriptor testatus est, Plinius in præfat. histor. natural. *obnoxij animi, & infelicis ingenij esse deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, ex quo capite quis non oderit ineptas illas Grammatici hominis* Sueton. de illustr. Gram. in Remm. Palæm. *voces, iactantis litteras secum natas, secum interituras? Ego quidẽ omnibus his, qui me iuuerunt infinitas*

habeo

habeo gratias, quod reconditas, & magno sumptu quæsitas copias liberali manu obtulerūt, vnde nos vti e fontibus aquā haurientes, & ad proprium hoc herediolū traducentes, feraciores, & expeditiores habuimus ad disserendum facultates, tibi primū MARCE VELSERE *Clarissime vir, & inter præcipua seculi ornamenta numerande, qui languentem sæpenumero cōmouisti, iacentem excitasti, & auctoritate qua plurimum apud me potes peruicisti tandem, vt manū de Tabula aliquando tollerem.* NICOLAO *dein* FABRICIO *Chalasij Domino, natalium splendore, & recondita eruditione illustri adolescenti, qui non modo insignes, Antiquitatis reliquias, quibus instructissimus est, in meum, & studiosorum vsum munifice contulit, sed etiam aliorum Musæo vt paterent sedulo curauit. eius diligentia factum est, vt non modo Venetijs* FRID. CONTARENI *D.* MARCI PROC. *&* IOHANNIS MOCENICI *Illustrißimorū Virorum præclarißima, nummorum, & gemmarum* κειμήλια *mihi in promptu essent sed & Romæ ornatissimi viri* LAELII PASCHALINI κέρας ἀμαλθείας, *cur enim hoc nomine non appellem bonæ copiæ diuitē thesaurum, de quo nobis Numismata, Gemmæ, Sigil. la rara omnia, insigni humanitate suppeditata sunt? eidē* FABRICIO *acceptū ferri debet omne id quod e* NATALITII BENEDICTI *preciosis loculis euulgamus. e quibus Auctario nostro cū robore, & incremēto spiritus accesit. ea enim omnia, quæ ad illustrādam*

dam Epiphanij, Irenei, & aliorum Patrum historiam Sectarios antiquos exagitantem attulimus, inde profecta sunt. His omnibus in solidum si non pares at pro meo tamen studio debitas gratias, meritasque habebo semper, referamque pro viribus: bona Lectorũ saltem nomina delegando, qui scientes per quos profecerint, id es quod ego soluendo non sum bona fide persoluant. Ingenua hęc & liberalis debiti cõfeßio Viris optimis, qui res magis quam speciosa verba spectare consueuerunt, abunde faciet satis.

His explicatis ad Tabulam accedamus, quam in tria segmenta, & limbum ambientem partiemur. sectionem primam inchoat Osiris, in quo notanda videtur ansata Crux, & digitis apprehensa. cuius Crucis vsum cum Goropius acute peruidisset, euertere frustra conatus est vir doctißimus in suis Libris de Cruce. & hunc salutaris signi typum non in obeliscis tantum, sed & alibi vt in antiquo lapide apud Cl. Virum JOH. VINC. PINELLVM *exculptum vidimus. fuit autem is ferrei coloris, & craßitudinis digitalis, quam tenuis candida linea ambiebat. huius ectypon ad amußim expressum alias etiam profuturũ hic damus.* Lip. lib. 1. cap. 8. in Notis.

Lib. 9. hist. trip. *Cæterum hæc illustrantur ea, quæ apud Socratem est narratione. cum enim (inquit ille) Sarapidis Templum spoliaretur, & in sacris, vti vocabant, litteris, Crucis figura inuenta esset, ea res in disceptationem venit. Christiani enim, quibus Notarum periti adstipulabantur, Crucē* CHRISTO *adiudicabant. Ethnici vero commune quidpiam* CHRISTO *cum Sarapide esse impie contendebant. tutatus est causam suam* DEVS. *plurimi eorum, quos diabolus deceperat* CHRISTO *nomen dedere, & Trophæum passionis, Crux triumphalis notatis frontibus refulsit exinde. Sequitur item Osiris bisculū animal quoddam veluti conficiens, caprini fortasse generis, capras enim fœminas tradit Aelianus Copti Isidi in delicijs esse; mares autem immolari.* Lib. 10 hist. an. cap. 14. *Apex ille, seu Tutulus Osiridis capiti impositus accedit non nihil ad eam Teletarum coronam, cuius meminit Appuleius in hæc verba, at* XI. Met.

manu

manu dextra gerebam flammis adultam facem, & caput decore corona cinxerat Palmæ candidæ folijs in modum radiorum prosistentibus. consuerunt enim & hodie Palmæ folia ita plicari, vt calathos, flabella, & alia huiusmodi vtensilia palmea nõ semel videamus. Et olim apud Aegyptios monachos plectæ, seu habenæ ad canistra conficienda, Psiathiaque seu tegetes ex eadem parabantur. vsu (ni fallor) inuecto ab antiquissimis eiusdem regionis Sacerdotibus, qui vt Cheremon refert, cubilibus ex Palmarum virgultis intextis vtebantur. Palmas ipsi voce vernacula B A I S *appellabant, quæ vox Horapollini animam significat. soleas præterea ex huius arboris folijs perfectas Isidi tribuit Appuleius: vt ex his omnibus detur intelligi sacram arborem fuisse, & mysticis rationibus insignem. Isidem proxime referri censeo ego, cuius vestimentum iampridem expreßit Madaurensis scriptor his verbis, quæ semel retulisse sufficiet. Sed Antistites sacrorum proceres illi, qui candido linteamine cinctum pectorale adusque vestigia strictim iniecti, &c. niger autem ille Galerus tenuibus argenti notis exornatus ad eas Isidis vestes referri potest, quas multicolores notauit Plutarchus, ob lucis tenebrarum diei noctis, vitæ Mortisque discrimina, quæ omnia Isidem moderari testatur. Et quidem in Tabula vniuersa nigror hic maxime conspicitur argento fere semper discretus. qua mẽte Appuleius eidem pertextã discolorem, & pallam nigerrimam adsignauit. post Isi-*

Ioh. Cassia. coll. 18. c. 15. & Ciaccon in Notis. Apud Porphyr. lib. 4. de abstin.

Lib. 1. c. 7.

dem Osiris perpetua fere serie spectatur, cuius Apicem (seu Metam mauis) pinnæ duæ Accipitris forte vel Ibidis conficiunt: adiecta plana illa rotunditate, & fulcris dextra, læuaque insurgentium viperarum. Paulo diuersum spectamus in Sarda apud NIC. FABRICIVM *cuius hic Protypon habes.*

Cæterum Iconem hanc præ oculis videtur habuisse Heliodorus lib.6. Αἰθιοπικ. ἱστορ. *scribēs* καὶ νυνὶ δὲ θέω ὄρνιν τινὰ τοῦτον ὡς ὁρᾷς νειλῷον φοινικόπτερον, τῆς φιλτάτης ἐπίταγμα κομίζων. *Ex quo præter cætera discimus Phœnicopterũ Isidi in delicijs fuisse. neq; officit alarũ nigredo religionis gratia (vt ego censeo) nullibi nō affectata. Goropius tū Stymphalidē auem esse censet, quam Hercules ostentet: recte ne an secus aliorũ esto arbitrium. Phœnicopteri meminerunt Plinius, Martialis, Iuuenalis.*

Lib.5. Hierogl.

Lib.10. c.48. in Xenijs Sat.11.

Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens.

Ad Iuuenalē porro notat antiquus interpres; auē esse, quæ habeat pinnas colore Phœnicio, & rostrum incuruum & prolixum: in aquis degere, in Africa abundare. hasce omnes insigniores notas referebat Phœnicopteri ad viuum expressum exēplar, quod vir magnus

gnus

gnus VLYSSES ALDROVANDVS *ad* FABRICIVM *transmisit, gerit autem Osiris hastam sibi cum Libero Patre communem, de qua ita Macrobius, colitur etiam apud Lacedæmonios simulachrum Liberi Patris hasta insigne non Thirso. sed cum thyrsum tenet, quid aliud quam latens telum geritur, cuius mucro hedera lambente protegitur? at Osirin Bacchum esse & paulo infra ostendemus, & ante nos probauit Plutarchus in de Iside, & Osiride. qua ratione Antonius apud Dionem* ὄσιρις καὶ διονύσιος *appellabatur. quod nec Ausonium latuit canentem de signo Liberi Patris.* Lib.1. Sat. cap.19. Lib.50. In Myobarbo.

Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat.

Hunc ab Iside discriminat Cercopithecus ille sacer, cuius præter Iuuenalem meminere Lucianus in Concione Deorum, Prudentius in Romano martyre, & aduersus Symmachum. Sat. 15. Legendus præter ea Socrates hist. trip. lib. 9. c. 27.

Isis enim & Serapis & grandi Simia cauda, &c.

Ornatur autem Isiacis symbolis, Lunaribus cornibus, orbe patulo, & aspide. stat supra Thmuis hircus videlicet Mendesius Pani sacer, quem Ægyptij Mendeten vocabant. testatur insuper Lucianus Pana apud Ægyptios coli ὅλον τράγον. *cuius mysterij ea videtur afferri posse ratio, quod Panis natalia insignire vellent. Pan etenim Penelopes filius dicitur quã Mercurius (vt est in fabulis) sub hirci imagine compressit. ita Herodotus, Iun. Phylargyrus, Probus, &* Non. ad 11. inuect. Greg. Naz. in Iulian. Herodotus lib. 2. De sacrificijs. lib. 2. Virgil. Ecl. 2. Ecl. 4. serm. 7.

Theo-

Theodoretus, vt hinc natum appareat id quod Antiquitas existimauit hircum in Mercurij tutela fuisse, vt in antiqua gemma.

Lucianus in bis accusato.

Ideoque Pani τράγον ἐνόρχην *Athenienses mactabant. notandum vero est, apud Mendesios honorem Caprarijs habitum, cũ tamen Ægyptij Pastores ouium detestarentur. Oderant quippe lanã etiam, veluti segnißimi corporis excrementũ, quam vestitu Sacerdotũ, & cadauerũ humatione penitus ablegarant. at quid cognationis Pani cũ Iside? Antiqui Theologi, quos Mythologos rectius appellaueris, inter quos Manethon, & Diodorus Isidem nihil aliud esse quam Lunam interpretati sunt; quam pulchellus amator montiuagus Pan lanæ vellere (si Poetis credimus) in sui amorem pellexit, sed in gratiam Ægyptiorũ, qui fabellas huiusmodi aspernabantur, magis est vt dicamus Pana in comitatu Osiridis fuisse, vt prodit Diodorus. & quidem is* Διονύσου στρατηγὸς *fuit ex Poliæno, a quo Panici terrores & cornutæ acies. at Dionysium eundem cũ Osiride fuisse facile probabitur; Herodotus enim scribit Osirin Bacchum esse ex Aegyptiorum sententia. præterea vtrique mystica Vitis, vtrique Hedera ab antiquis tribuitur: vterque Nisæ altus, vtriusque comites*

Genes. c. 46. Appul. in Apolog. Herodot. Coge Ægyptium vt ouium lacte vescatur. Hieron. lib. 2. cont. Iouinian.

Apud Theodoret. ser. 3.

Diodorus loco cit.

Lib. 1. Strategem.

Diodorus. Tibullus lib. 1. ecl. 7. Plutarchus.

mites

mites Chorus & Cantus, Satyri & Panes. Serpens ipsa, sine qua Osiridem in Tabula nusquam videas, fuit Bacchi cinctus, & Bassaridum corona, nisi dicere lubeat cum Diodoro Pana, & Osiridem eundem Deum esse. Cercopitheco adstat Isis Nebride induta in Bassaridum morem, præfert Modium Sarapidis insigne vt ex antiquis nummis, & Eusebio elicitur. Sarapin vero ΔΙΑ *Græci, Latini Iouem nuncupant, inquit Achilles Statius. imo Aesculapium multi, quidam Osirin, plerique Iouem plurimi Ditem Patrem fuisse coniectant. iam vero quia Isis vel Terra est (inquit Macrobius) vel natura rerum subiacens soli ideo Isidi Modium veluti frugum parenti adsignarunt. scribit enim Diodorus in Isidis pompa alicubi triticum, & Hordeum præferri, vt ab ipsa repertas fruges testarentur. & hic factum est vt a quibusdam dictum sit Cererem nihil aliud esse, quam Isin. quo sensu Cererem Fariam dixit in Apologetico Tertullianus, vt recte monuit interiorum litterarum decus I.* LIPSIVS. *Osiridis subsequentis caput ornat sacra Serpens in Tabula ita frequens, vt in mentem veniat mirari hominum stoliditatem, qui a* DEO *Opt. Max. ita aberrarent, vt sordidum hoc animal venerarentur. neque vero Aegyptij tantum huic dementiæ affines. Indi enim, Phœnices, Arabes, Babylonij, Pœni, Bœotij, Epirotæ, Sicyoni, Epidaurij, Romani, e nostris hæretici quidam, & noui Orbis incolæ huic insaniæ manus dedere. tanto*

studio

Clemens in Protr. Athenæ. lib. 5. in descript. Pompæ Ptolem. Philad.

lib. 2. histor. eccl.

lib 5.

Cornel. Tac. extremo, lib. 4 hist.

lib. 1.

lib. 1. de Cruce cap 5.

Max Tyr. ser. 38. Taautus apud Euseb.

Pausanias Bœotia.

Daniel c 14.

Sil. Ital. lib. 6.

Stat. Theb. lib. 5 Aelia. lib. 11. hist. anim. c. 2. Pausan. Corinth.

Val. Max. lib. 1. cap. 9. Ouid. 15. Met. Rabanus Maur. de instit. Cleric. lib. 2.

Ludouicus Barthema in Itiner.

ſtudio Diabolus triumphati hominis ſymbolum, vi aſſereret laborauit: credo vt eam iacturam reſarciret, quam olim fecerat cum ſerpentem DEVS inter omnia animãtia, & beſtias terræ maledictum eſſe iuſſerat, nec deſuerunt qui ſerpentis diuinitatem litterarum monumentis conſignarent, veluti Taautus ex Phœnicum placitis, & agmina Poetarum, quorum licentia in hoc (vt cum Poeta dicam) exijt in immenſum. Oſiridis femoralia in conum deſinentia ſubindicant latere ibi, vt ego quidem ſentio, arrectum penẽ, qualem Oſiridi tribuit Plutarchus, qua ſpecie Romæ quoque Priapum expreſſum videmus eo nimirum cõſilio, vt ſignificaretur occultam, & latentem eſſe in Natura gignendi vim: imo quod miretur quiſpiam in Benauidiorum Muſæo apud nos extat muliebre marmoreum ſignũ antiqui operis, ſub cuius tunica neſcio quid eiuſdem argumenti videtur latitare.

Apud Euſeb. lib. 1. de præp. Euang. c. vlt.

Ad

Ad quam regulam directum videtur Aegyptiorum dogma: Lunæ videlicet naturam permixtam, & androgynam tribuentium, quo eius vim genitabilem assequerentur. a quo fonte manauit Carrenorum superstitio, qui Spartiani testimonio Lunum Deum venerabantur. vnde quamuis Græci (inquit ille) vel Ægyptij eo genere quo fœminam hominem etiam Lunam Deum dicant, mystice tamen Deum Plutarch. de Isid. & Osir. in Caracalla. Vide & Ammia. lib. 23.

In 11. Aen. lib. 3. Satur. cap. 8. *dicunt. ad quæ intelligenda plurimum conferent Seruius, & Macrobius. At Serpentem Isidis capiti impositam quo nomine appellabimus? Iohannes Leo Afer, qui Aegyptum hominibus etiam ociosis calamo peruiam fecit, narrat apud montem, cui Atlanti nomen est, reptare tarde Dracones quosdam aluo crassissima, cauda capiteque exilibus. aluum hic agnosco, cetera non item. ego Aspida fœminam esse censeo, cu-* Cap 30. *ius aluum tumidiorem esse testatur Solinus; interpolatam tamen, & ornatu quodam sacro Mystarum opera suffarcinatam vt pleraque omnia in hac Men-* Aelian. lib 6. de hist. an. cap. 37. lib. 10. c. 31. *sa. Aspides in diadematibus pictas Aegyptij Reges circumferebant. earum nomen apud Aegyptios, qui sacras esse censebant, Thermutis fuit. his coronabant Isidis simulachra, eamque in sceleratos Aspidem im-* lib. 17. c. 5. *mittere fabulabantur. cum iisdem eam familiaritatẽ contraxerant, vt cum infantibus educarent, & con-* Ioseph l. 2. contra Apion. *uiuio adhiberent. felices & diuinos reputabant, quos* lib. 9 Metam. *illæ momordißẽt. huc referre possumus Ouidij carmen de Isidis comitatu loquentis.*

Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.

Falluntur enim qui de Crocodilo dictum interpretantur. somniferis venenis plenam rite appellauit vt lib. 9. *& Lucanus.*

Aspida somniferam tumida ceruice leuauit.

Quia miles apud eundem Aspide ictus.

——— subita caligine mortem

Acci-

Accipit, & Stygias somno descendit ad vmbras.

Peregrinam interpretari possumus Niliacam. Lucanus de eadem.

——— Niloque tenus metitur harenas.

&

At tibi Læue miser fixus præcordia pressit
Niliaca serpente cruor ———

Ammianus Marcellinus, serpētes quoque Aegyptus alit innumeras vltra omnem perniciem sæuientes, Basiliscos & Amphisbænas & Scytalas & Acōtias, Dipsadas & Viperas, aliasque complures, quas omnes magnitudine & decore Aspis facile superemineus, nunquam sponte sua fluenta egreditur Nili. lib. 22.

Pigram vocauit Ouidius. lib. 2. Amor.

Pigraque labatur circum donaria serpens.

Et prope simulachrum Isidis argenteam statui cōsueuisse docet Iuuenalis. Sat 6.

Et mouisse caput visa est argentea serpens.

Accedit Appuleius, qui in Pompa Isidis Aspidem recenset squameæ ceruicis striato tumore sublimem. Val. denique Flaccus ne vllus hæsitationi locus relinquatur de Iside canit. lib. 11. Met. lib. 4. Arg.

——— Et procul Io
Spectat ab arce Poli iam Diuis addita, iamque
Aspide cincta comas, & ouanti persona Sistro.

Addatur corollarij vice, quod insaniam redoleat,

Epiph. lib. 1. adu. hær.

in quaternos Templorum Angulos fuiſſe in more poſitum, vt aſpides fictilibus concluſæ inijcerentur. neque omnino male Serpenti huic noſtrę Accipitris caput im-

Apud Euſeb. lib. 1. de præp. Eu. cap. vlt. Euſeb. loco cit.

poſitum fuit. Epies enim μέγιςος ἱεροφάντος καὶ ἱερεγραμματεὺς *ita ſcribit* τὸ πρῶτον ὂν θειότατον ὄφις ἐςὶν ἱερακὸν ἔχων μορφὴν. *imo Aegygtij mundum deſcribentes inter cetera* ὄφιν ἱερακόμορφον *appingebant. Iſis adhæc manu prætendit Abſinthium marinum, Seriphiumve, quod &*

lib. 17. cap. 7. lib. 3. c. 25.

Plinius & Dioſcorides ab Iſiacis præferri conſueuiſſe teſtantur. naſcitur id in Taph Oſiri Aegypti ideo nō mirum ſi Iſis præferat in mariti memoriam. ita conijcio ego præiudicio non obfuturus ſiquis meliora in medium attulerit.

In Oſiridis Icone ſubſequēte id vnum animaduerſione dignū videtur ſacrū ſceptrum Cucuphæ auis capite ornatum, cui aui ob pietatem in parentes id hono-

Horapollo lib. 1. Epiſtolicar. quæſt. lib. 2. ep. 1.

ris Aegyptij habuerunt. hanc primus, quod ego ſciam, Cælius Calcagninus, qui Horapollinē latinū fecit & cōmentario illuſtrauit, Ciconiam interpretatus eſt. nō recte ni fallor; obſtat enim & figura & vox. PIERIVS

lib. 16. Hierogl.

Cicumam appellat e Ciconiarum vt ipſe inquit genere; quod omnino mirū viſum eſt, cū cicuma Feſto & Iſidoro Noctua ſit. apud eundem Regium Sceptrum delineatum eſt, quod ipſe contra rei præſentis, atque ante oculos propoſitæ fidem, refert extare in ahenea BEMBI *Tabula: non videtur autē in hoc peccaſſe Vir doctiſſimus, qui Tabulam non ſemel viderat: ſed Pictores potius, ad quorum notitiam ea non peruene-*

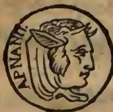
rat. Cucupham ego Vpupam interpretor, quam & fi- lib.10.c.29.
gura & Plinius exprimunt; crista nimirum visendâ
plicatili, quam contrahit, subrigitque per longitudi-
nem capitis. accedit Aelianus, qui Vpupas censeri lib.10.de.de
scribit apud Aegyptios, quod in parentes piæ sint. & hist.an.c.17.
alibi tradit idem scriptor Vpupam Indorum Regi ea- lib.16.c.5.
dem ratione in delicijs esse: ibidemque recitat fabel-
lam Brachmanibus familiarem, quæ pietatem in pa-
rentes commendet. vox postremo κυκύφα *ab Vpupa non*
abit, quæ videtur irrepsisse in egregium Auctorẽ ma-
nus violentas non semel passum, quem concisum esse,
& mutilum cum liqueat, nemo sanus integrum præ-
stare audebit. & sane videtur vox latinogræca ne
barbaram dicamus, quales vsus, & mala illuuies in-
felicium sæculorum inuexit. Suidas enim, quo vno ni- In ἀντιπε-
*ti videntur Ciconiæ adsertores huc non respexit. G*O- λαργεῖν.
ROPIVS *Alaudam, seu Galeritam esse censet non o-* lib. 8. Hierogl.
mnino male, cum ex Aristophane pateat Indorũ nar- In Auibus.
ratiunculam Galeritæ a Grecis adtributam fuisse.
Pone Osiridem Gryps est Soli, idest Osiridi sacer, quem
Indorum pictores Solis quadrigis iungebant; vt hinc Philostr.lib.5.
detur intelligi cur in Gallieni nummo huiusmodi ani- de vita Apollon. Poetæ etiam, vti Sido-
mal inscriptum sit APOLLINI AVG. *& quidem* nius panegyr.
Appuleius stolam Olympiacam Sacratorum descri- in Anthemium vt in Burgo
bens ait: hinc Dracones Indici, inde Gryphes Hyper- Pontij Leontij.
borei, quos in speciem pinnatæ alitis generat Mundus
alter. hic tamen auritus non est, vt delineant Pli-
nius, & Denarius Papiæ Gentis. accedit autem ma- lib.10.cap.49.

gis

lib.4.cap.26. *gis ad Ctesię narrationẽ, qui apud Aelianum scripsit Aquilino ore esse, & capite. hęc omnia cum hæsitatione dicta sunto. quid enim prohibet Monstrum hoc in numero Sphingum reponi?*

Lib.2.11. D. Greg. inuect. Diodorus Sic. lib.1. Pausan. Elia cor. poster. Diodor. Sic. lib.1. Ouid. lib.1. Met. Aelian. lib.2. var. hist.

Isin cornibus exornabãt Aegyptij, vt Herodotus, & Nonnus pręter ceteros, testantur. an propter aspectum recẽtis Lunæ, qua ratione signum Lunæ cornutum apud Eleos videtur extitisse? an respectu Bouis, qui ipsi mactabatur? an quia fruges inuenisset, & sine Bobus vix aut difficile constaret Agrorum cultura? an vero quod Inachi filia esset, quem Taurinis cornibus instructum, vt fluuiorum plerosque, coluerit antiquitas? qualem Acheloum effingebant Acarnanes.

De præp. Eu. lib.1.cap.vlt. lib.1. part.2. cap.2. Val. Max. lib.5. cap.6. Iul. Capitolinus. Plutarchus. Exod 34.

An quod id esset Regium insigne vt de Astarte sua produnt Phœnicum Theologi apud Eusebium? quod & apud Ægyptios Reges, referente Diodoro vsu receptum est. quo spectant cornua enata in capite Genucio Cipo Prætori, & omen de Tauro cornibus suspenso, Antonino Pio factum antequam imperaret. neq; ineptum erit arbitrari allusum ad Galeam, quem e Bouis capite fabrefactam Isidis capiti Mercurius imposuit, vel postremo eos Moysem sanctißimum vi-

rum

rum æmulari voluisse, qui a congressu Domini DEI Exercituum faciem cornutam referebat. fuit enim semper Diabolus diuinorum operum vsque ad imposturam æmulator, vt olim Sanctißimus vir IVSTINVS *Martyr, & nostro sæculo* CÆSAR BARONIVS *Card. cui Christiana res æternum debebit, luculentißime probauerunt. neque enim abhorruit Ægyptus a Iudæorum institutis, inde namque videtur effluxisse, & circumcisio, & ouium arborumq; Circunlitio, quã ab Hebræis Agni sanguine postes illinentibus arripuerunt. Stellam, qua Isidis cornua distinguuntur* Σῶθιν *Ægyptij,* Ἀστρόκυνον *Græci nuncupauerũt vt docet Horapollon. Latini Luciferum & Vesperum, alij aliter. Plinius. iam magnitudine extra cuncta alia sidera est: claritatis quidem tantæ, vt vnius huius stellæ radijs vmbræ reddantur. itaque, & in magno nominũ ambitu est. alij enim Iunonis, & alij Isidis, alij Matris Deum appellauere. Hyginus maximam vocat, vt non ab re talem in Tabula toties conspiciamus. reliquæ sunt huius primæ Regionis postremæ tres imagines, quarum prior, Osiridis nimirũ, læua manu Modiolum exhibet præclarum illum Sarapidis Tutulum, de quo paulo supra verba fecimus, quemque præ oculis habuisse videtur Lucianus, ille hominum Deumque conuiciator, quando scripsit* ποτήριον *Aegyptiorũ quibusdam Deum esse. penultimi signi insigne gestamen sunt Osiridis testes (quod nemo non rideat) oculati. licet enim oculus hic non ita exacte appareat,*

In colloquio cum Triphone.
Annal. to. I. quibus adde Ananiam de Nat. Demo. lib. 2. & Vairum de Fascino lib. 2. cap. I.
Herod. lib. 2.
Epiph. adu. hær. lib. I.
lib. I. cap. 3.
lib. 2. cap. 5.
In poet. Astronom.
De sacrificijs.

in Gemma tamen, quam Molochiten vocant apud NIC. FABRICIVM *liquido conspicitur.*

lib.1. Satur. cap. 21.
Euſ. ex Diodoro, lib.1. præp.Eu.c.6.

Vt minus mirum ſit quod ſcripſit Macrobius, Ægyptios vt Oſirin, qui Diodoro, Plutarcho, & Euſebio multioculũ ſignificat, exprimerent ſpeciem oculi delineaſſe. teſtes vero ſacrauit Iſis, quæ cũ Oſiridis a fratre Typhone interempti reliquias anxie conquireret, eiuſdem pudẽdorum imaginem diuino cultu honeſtauit vt inquit Diodorus. alij tradunt Pamylen quandam hoc inſtituiſſe, & Pamylia feſta appellaſſe. hinc, veluti e perenni ſuperſtitionũ fonte, manarunt apud Græcos Dionyſia Ithyphallica non ſacra ſed ſcelera, quib᾽, inquit Arnobius, in Liberi honorẽ Patris Ithyphallos ſubrigit Græcia, & ſimulacris virilium faſcinorum territoria cuncta floreſcunt. erant autem ficulnei, quia ficus inuentor Bacchus, ſeu coriacei e collo pẽdentes. vt narrant Herodotus, & Nonnus. aureus enim ille CXX. cubitorum, cuius meminit Athenæus extra ordinem fuit. Turpium initiorum originem cũ inſectatione referunt præter Arnobium, & Nõnum, Nicetas, & Hyginus. hinc Phallagogia; Phallophoria, Ithyphalli, & Phallophori. hinc Veneris Cypriæ abſtruſæ illæ initiationes, quarum participes pro

lib.1.cap.2.
Plutarchus. lib.5.adu. Gent.
Herod. lib.2.
Ad 1. Inuectiu. Nazianz.lib.5.
In orat.Gregor. in ſancta Lumina.
in Poet.aſtr.
Theodoret. ſer.8. Clem. Alex.in protr.
Theodoret. ſerm.1. & 3.
Plut. Suid. in σημὸς.
Athen.li.24.
Arnob.lib.5. adu gent.
Diodor.Sic. lib.1. par.2. c.4.
Petron. Arbit.

ſtipe

ſtipe collata phallis donabătur. hinc Satyrorum, Faunorum, Siluanorum ἀποθέωσις. *neque aliunde effluxerunt propudioſa illa Priapi ſecreta, quæ traducere nefas fuit. hinc Mercurij faſcinus a Cyllenijs cultus Athenienſium religione ſacer. hinc Neuroſpaſta apud Lucianum, & remedium, præbiaue in collo pueris res turpicula, Faſcinus videlicet, quem infantium cuſtodem appellat Plinius. huius amuleti ſpeciem ex ære, lapide lazuli, corallio, & cryſtallo hic damus in gratiam eruditi lectoris.*

Pauſan. Aeliacor. poſt Herod. lib. 1. & Lucian. de Syria. Dea. Var. lib. 6. de L. L. lib. 28. cap. 4.

Claudit agmen Iſis cum Sacro ſceptro, cuius προτίμησις *eſt loti flos ſolis amator perinde ac mariti Iſis. quem florem non modo Aegyptij, ſed & Baſilidiani magnifecerũt, in quorum portentoſis amuletis cernitur cum inſidente Sigalione. Intermediæ regionis primas obtinent bina Iſidis ſimulachra cum ſubligaculo, cætera inveſtia; penſili, & prominente mamma, quod factũ videtur eo quia Iſis* τιθὴ & πανδεχὴς *ex Platone apud Plutarchum crederetur. imo Macrobius ſcribit continuatis vberibus Deæ (Telluris an Iſidis intelligas parum refert) corpus omne cenſeri. & audio extare*

Plin. lib. 13. c. 17. & 18.

Hæc Deo volente in Auctario dabimus.

De Iſide, & Oſiride. lib. 1. cap. 20.

tare huiusmodi signa Romę, quæ ego Isidis esse existimo, cistam secretorum capacem capite gestantis. iuuat vetus numisma Hadriani Imp. in quo Isis puellum Orum vberibus exertis admouet.

Et hinc suspicari licet effluxisse cognomen Cereris
lib. 4. *mãmosæ apud Lucretium, & almæ apud Virgilium: cum Ceres eadem cum Iside fuerit, vt vel ex eo patet*
Pausan. Corinthiac. *quod apud Hermionenses in fano Sarapidis, & Isidis arcana Cereris stata, & sollemnia erant. ex hac indiscreta numinum ratione* Ἄρτεμις *quoq;* Ἐφεσίων *multimammia in eorundem nummis conspicitur. Minu-*
Octauio. *cius Felix. & Ephesia mammis multis, & vberibus extructa. Ceres enim, & Luna (seu Dianam mauis)*
lib. 1. Georg. *eædem sunt ex sententia maximi Poetarum.*

—— vos o clarissima Mundi
Lumina, labentem Cœlo quæ ducitis annum,
Liber, & alma Ceres ——

lib. 3. aduer. Gent. *Non indocti apud vos viri (inquit Arnobius) neque quod induxerit libido garrientes, Dianam, Cererẽ, Lunam caput esse vnius Dei triuiali germanitate pronunciant. in hac hæresi fuit Marcianus Capella, qui*

la, qui in Lunæ globo ſiſtra Nıliaca, Eleuſiniam Lãpada, arcus Dictynnæ, Tympana Cybeles collocauit. Superſtat Apis imago Tauri Cæleſtis, Lunæ & Iſidi ſacer, & ideo in comitatu Iſidis recenſetur ab Ouıdio & Appuleio. vt autem ipſi auguſtiores natales affingerent, ex vacca fulgure afflata conceptum fabulabantur; feſto etiam ſeptem dierum inſtituto, quo manente Crocodili ıngenitam feritatem exuebant. & numerus ſeptenarius huic genti ſacer fuiſſe videtur in feſtis diebus. Iuuenalis enım ita de Aegyptiorum ~~priuilegijs~~ pervigiliis.

lib. 2. de Nupt. Lucianus de Aſtrol. Theodoret. ſerm. 3. Aelian. lib. 11. de histor. an. c. 11. Luctat. Placid. III. Theb. Ouid. 9. Met. & 2. Amor. Appul. 11. Met. Pomp. Mela. lib. 1. cap. 5. Plin. lib. 7. cap. 46. Solinus cap 35. Ammian. Marcellin. lib. 22. Sat. 15.

Peruigilique thoro, quem nocte ac luce iacentem
Septimus interdum ſol inuenit ———

Si cauſam quæras, religioni aptiſſimus viſus eſt magni etiam Pythagoræ ınſtituto, ab Aegyptijs forſan Sacerdotibus, vt alia multa ın ea ſecta, promanante. compertum Apin Memphin deducebant: ideo Lucianus & Clemens Alexandrinus a Memphitanis cultum Apidem teſtantur. Memphi præterea ınitiabatur. Solinus; quem repertum centum Antiſtites Memphin proſequuntur, vt incipiat ſacris ıbi initiatus ſacer fieri. eadem habet Marcellınus, quı addit in Thalamum induci ſolitum. qui eum conſecrabat de more rituque priſcæ religionis diadema geſtabat: & Memphi Reges Aegyptij primum ſacris initiabantur, & in Regni ſolio collocabantur. excipiebatur autem Apis hilaritate ſum-

Appuleius lib. 11. Diodor. lib. 1. par. 2. cap 4. De ſacrificijs. In Protrept. Sidonius ad Magnum Fel. Coſ. Non Apin Mareoticum ſonabo. Ad Memphitica ſiſtra concitari. Suet. Tit. Commentator Germanici Cæſ.

Lib. 5. lib. 11. c. 10. *ma, vt referunt Herodotus, & Aelianus, quandoque turbis popularibus: apud quos deberet locari (inquit* in Hadriano. *Spartianus) omnibus studiose certātibus eiusdē afflatu, si credere dignum est, concitati puerorum greges* Plin. Solin. Aelian. *futura præcinebant, quos* προφήτας *videtur appellare* in Deor. concilio. *Lucianus. Delubra eidem gemina; seu Thalamos ad-* lib. 8. cap. 46. *signat Plinius, Aulam Herodotus Psammitichi opus,* Herod. lib. 2. *in qua vice columnarum stabāt colossi duodenum cubitorum. vide Strabonem lib. 17. vbi Memphin, & A-* Plinius, & Solin. *pidis Templum enarrat. eundem stato die, vltra quē viuere fas non erat, aquis mergebant, idque ex aucto-* Plutarchus. Pauſ. Attic. *ritate librorum mysticorū, vt ait Ammianus. Memphi sepeliebant: & peracta sepultura tum demum Sa-* Tibul. lib. 1. El. 7. *cerdotibus in Sarapidis Templum ingredi licebat. demersum serio ipsi ridendi lugebant. in luctu Cæsariem* Lucian. de sacrif. & de Syr. Dea. *attondebant. alterius repertu cessabat luctus. ceterū quod ad nos attinet Apidis notæ inuestigandæ sunt, in quibus describendis auctores ita variant, vt recte ce-* lib. 9. Met. *cinerit Ouidius.*

——————varijſque coloribus Apis.

in concil. Deor. *Nec male Lucianus variegatum, seu discolo-* lib. 3. *rem appellarit. Herodotus namque has Api adscribit notas; vt sit toto corpore niger, vt in fronte candorem quadratum, in tergo effigiem Aquilæ, in lingua Cantharum, duplices in cauda pilos habeat.* lib. 17. *Strabo nigrorem corporis albedine quadam in fronte, & alibi interstinctum in litteras retulit. Plinius in dextro latere candicantem maculam, & nodum Cā-*

tha-

tharum siue scarabæum sub lingua aßignat. Solinus notæ albæ maculam tribuit. Pompon. Mela nigrum, & cauda linguaque dißimilem aliorum refert. Ammianus Marcellinus, & Aelianus corniculantis Lunæ congenitam speciem notant. a quibus omnibus abit vt plurimum Apis in Tabula expressus. dicendum ergo aut non fuisse Notas easdem perpetuo, quod nemo sanus negabit. qui enim poterant ea ludentis Naturæ stigmata, nulla intercedente cognatione seminis, eadem ad vnguem prodire semper? ex interuallo temporum præsertim. quod enim scribit Plinius non vnquam diu quæri, improbatur testimonio Herodoti, Spartiani, & Marcellini, & ex eo præterea quod Darius commentus est, vt a se deficientium Ægyptiorum gratiam iniret, præmio videlicet talentorum centum ei proposito, qui Apin adduxisset. aut dicemus cum Aeliano minime Ægyptijs probatam fuisse narrationem Herodoti, & aliorum: ipsi enim multo plures Notas, easque diuersas recensebant. quare consulto videntur fecisse Pomponius Mela, & Ammianus; quorum alter Apin certis maculis insignem alter diuersis genitalium notarum figuris expressum appellat. conueniunt tamen omnes. Herodoto excepto, in Lunæ recentis notam dextro lateri ingenitam, quam & in mensa agnoscimus, & in æreo nummo Hadriani Imper. se vidisse alij testati sunt. animaduertit autem Achilles Statius, quod ad rem nostrā facit. Niloticis bobus cornua temporibus

Poliæn. Strateg. lib. 7.

Sebastian. Erizius de Nomism. Lib. 2.

alte

alte consurgentia ita curuari, vt summæ illorum partes coire videantur, & plenæ Lunæ ambitum exprimere. notauit autem Lactantius Firmianus Hebręos olim ad profanos Ægyptiorum ritus conuersos Apin coluisse; quando nimirum lõgioris moræ, quam Moyses cum DEO fecerat impatientes, vitulum conflatilem cultus causa erexerunt. huius farinæ fuerunt vituli aurei, quos Ieroboan in Bethel, & Dan cõstituit. consueuit enim populus ille duræ ceruicis abominationes vicinorum in DEI viuentis contumeliam impẽdio colere, ideo adsciti atque accersiti ab exteris nationibus Reemphaam Chaldæorum, Sidoniorum Baal, & Astaroth, Phœnicum Dagon, Moabitarum, & Ammonitarum Camos, & Moloch siue Melchon. ex eadem schola prodierunt Aruspices, Effeminati, Galli, Fanatici, Coniectores, Excelsa, Luci, & reliqua Gentium nugamenta. neque vicinos tantum Hebræos, sed & longe dissitos Cocinenses, & Malabares videtur inuasisse mala hæc lues Deos sibi ex armentis Boues seligendi; nisi fallunt rerum Indicarum scriptores frequentes, & fidei non improbatæ. adstant Apidi sacerdotes, Prophetæ videlicet, siue scribæ; mento etiam raso vt eos perstringit Lucianus sacras eiusdem Notas velut peruestigaturi. Neque vero Isidi tantum, sed & Osiridi, Oro, & Apollini sacer fuit Apis Diodoro, Plutarcho, Macrobio, & Æliano asserẽtibus. Eusebius etiam ex Porphyrio nigredinem & Cantharum ad Solem trahit. apposite singuli. testatur

lib. 4. cap. 10.

Exod. c. 32.

3. Reg. c. 12.

Act. Apost. c. 7. 3. Reg. cap. 11. & 17. Iudic. cap. 10. 4. Reg c. 23. & 21. lib. 4. c 18. & 19.

Rer. Indicar. Auct. a Ramnusio edit. to. 1.

De sacrific. & in Philopseude.

lib. 1. c 2. de Iside, & Osiride lib. 1. Saturn. cap. 21. lib. 11. de hist. an. c. 10. lib. 7. de præp. Eu. cap. 3.

ſtatur ſiquidem Appuleius connexam imo vero vnicam rationem numinis, religioniſque (in Iſide, & Oſiride) eſſe. De Iſide, cuius prope cernimus cornigerum ſimulachrum, nihil habeo quod dicam eximium aliquantiſper aut ſingulare. niſi forte ad rem putet aliquis pertinere capillitium ſatis prolixum, & excultũ, quod Memphitæ oſtentare ſolebant a quo & frutici lapideſcenti nigro, & Coralium imitato nomen inditum: quod forſan Iſis ea licentia, qua cetera, Abſinthio congenitum in ſuperiori ſegmento manu præfert. hoſce comæ honores æmulata Berenice lõge meliori inuento cæſariem cælo inferri paſſa eſt, quam Callimachus, & Catullus inſignes Poetę carmine magis, quã radio Conon illuſtrarunt. Lucian. aduerſ. indoctum. Plin. lib. 13. cap. vlt.

Auis illa muliebri facie vel erit Siren, qualem delineant nummi veteres Valerię Gentis apte ad Ouidij Metamorphoſin, lib. 5. Apud F. Vrſinum.

——vobis Acheloides vnde
Pluma pedeſq; Auium, cum Virginis ora geratis?

Sirenes autem Proſerpinæ comites fuerunt, quam cum Iſide eandem monſtrare, Plutarcho præſertim aſſerente, quiſpiam non magno negotio poſſit. interceſſit præterea inter Iſidem, & Sirenes cognatio aliqua, cum narret Apollodorus ex Acheloo, & Melpomene Mnemosynes filia Sirenes natas. at Hermopoli Muſarum princeps (Calliopen intelligo) Iſidis & Iuſtitiæ nomine cenſebatur. vel ſi negemus eſſe muliebrem faciem, & virilem aſſeramus vt capitis lib. 1. Biblioth. Plutarchus.

orna-

ornatus subindicat, quem frustra alibi quam in virili Icone quæsieris, dicemus esse Osiridis symbolū, ex Accipitre de quo infra ad satietatem dicemus, & Osiridis vultu conflatum. cuius & Isidis, Solisue, & Lunæ coniunctionem seu relationem, quam e Naturæ fontibus haustam nemo veterum non agnouit indicat imago sedens, cui appositum est Ibidis caput, peculiari & insigni (vt dicemus) vnius Isidis nota. Crocodili præterea gemini throno subiacent, animātes apprime so-

De myster. Ægypt. *[illegible] Iamblichus propter hexagonarium nume-*

lib.5. de hist. an. *rum cum sole conuenire scribit. tradit enim Aristoteles parere eos oua sexagena, quæ per totidem dies foueant,*

Plutarchus. *vltra quem numerum annorum maxime viuaces minime*

lib.4. in fi. *progrediuntur. cōprobaret Iamblichi dictū nonnihil Achilles Statius, qui prodidit Crocodili dentes si ad numerum redigantur anni dies æquare; at ipsemet mendacium veritus testimonij auctoritatem verbo e-*

Plutarchus. *leuauit. plura in hanc sententiam Aelianus lib.10. est autem hic numerus Astrologis prima mensura, quem*

De die Natali cap.11. *τέλειον Græci, nos perfectum vocamus inquit Censori-*

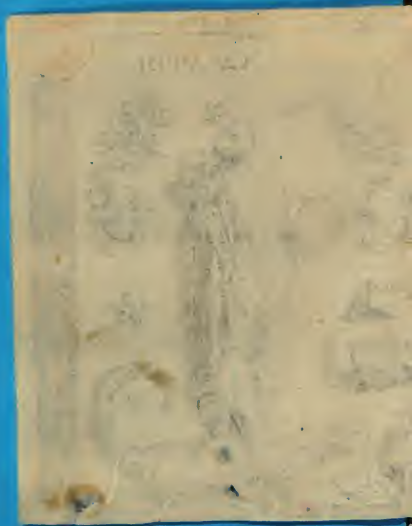
De præp. Eu. lib.3. c.3. *nus. neq; alia ratione factū putarim, quod apud Eusebium legitur, Solis imaginē Aegyptios in Naui col-*

lib. 2. de Nupt. Phil. *locasse, quam Crocodilus gestaret. ꝙ Nauigium Marcianus Capella, cui nos non omnino malam medicinam fecimus, ita describit: cui Nautæ septem germani tamen, suique consimiles præsidebant. in prora Felis forma depicta, Leonis in Arbore, Crocodili in extimo videbatur. Felis nomine Aelurum intellige, &*

omnia

ROMÆ IN HORTIS IVLII III. P. M.

ΘΕΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ.

omnia in vnguem quadrabunt, Crocodili ſcalptura Oriens, & Occidens Circi Solaris Metæ exprimebantur, vt retulit Horapollo. eorundem antiquiores diuinatione pollere Aegyptij arbitrabantur, cum de conſulentium manu cibos caperent, vel aſpernarentur, vt de Api narrat Plinius. Crocodilorum cultores fuerunt Ombitæ, Coptitæ, & Arſinoitæ; Thebani, & Mœrios ſtagni accolæ. quin & Vrbi nomen a Crocodilis inditum: ipſis diuini honores adtributi, vt aſſeruit præter quam plures nobilis Geographus, qui huius præpoſteri cultus ſpectator fuit. Tentyritæ e cõtra, & qui circa Elephantinam erant interficiebant. Iuuenalis. lib. 2. Aelian. lib. 8. cap. 4. Aelian. lib. 10. de hiſtor. an. cap. 22. 25. Herodotus lib. 2. Strabo li. 17. Sat. 15.

Inter finitimos vetus eſt atq; antiqua ſimultas,
Immortale odium & nunquam ſanabile vulnus.
Ardet adhuc Ombos, & Tentyra. ſummus vtrinque
Inde furor vulgo,, quod numina ... cinorum
Odit vterque locus, cum ſolos credat habendos
Eſſe Deos quos ipſe colit ———

Omnia ad hiſtoriæ fidem. Ioſephus enim grauis in primis auctor Apionem refellens obijcit, Aegyptios inter ſemet religionis ergo præliari. inualuerat enim prauus hic mos in vniuerſa Aegypto politico quodam Regum conſilio, ne ſcilicet populi paria ſentientes facile contra ipſos conſpirarent, quæ fraus vtinam ad quoſdam e noſtris magno Chriſtianæ Rei- lib. 2. Diodor. Sic. lib. 1. par. 2. cap. 4.

pub. malo non peruenisset. sed caueant. malum enim consilium, vt vetus est dictum, consultori pessimum. plerasque alias harum turbarum causas ne pigeat videre apud Plutarchum, qui narrat graue bellum sua tempestate conflatum ex huiusmodi cultus disparitate inter Cynopolitas, & Oxyrynchitas. Ombitæ liberos suos a Crocodilis raptari (o tenebras!) mirifice gaudebant. at non ita visum Cleomeni homini Alexandrino, qui huiusmodi ineptias in priuatam nundinationem conuertit. Tentyritæ, & Apollonopolitæ egregie, qui noxias bestias oderant, & interficiebant. causam quæris? Typhonem Osiridis illum interfectorem Deorum omnium hostem in Crocodilum conuersum esse existimabant. Typhonem hunc, ne indictum abire patiamur arbitrabantur Aegyptij vim quandam malam, & tyrannicam esse; a quo, vt verbo dicam, incommoda omnia fluerent. hæc ipsis Typhon, Seth, Bebon, & Smy appellabatur. ossa Typhonis ferrum; Typhonem ipsum rufi coloris fuisse dictitabant. hunc Manilius proprijs videtur coloribus depinxisse.

Plutarcho adiungendus Apollo Abbas. Apud Pallad. in Lauf sect. 48. Aelian. lib. 10. cap. 21. Maxim. Tyr. ser. 35. Arist. de Re Famil. lib. 2. Aelian. lib. 10. cap. 22. Plutarchus.

lib. 4. Plutarchus, quem omnino vide. & Agath. lib 2. hist. Rabanus Maur. de insti tut. cleric. lib 2. Pet Sic. Sulpic. Seuer. hist. sac. extremo lib 2. Isidorus de vir. Illustr. & lib. 5. Etym. cap. 5. Theod. hæret fabul. l. 1. D. Hier. adu. errores Iohan Hierosol.

Scilicet in Piscem sese Cytherea nouauit.
Cum Babyloniacas submersa profugit in vndas
Anguipedem alatos vngues Typhona ferentẽ.

Ab hac radice pullularunt Magorum somnia de Oromaza, & Arimanio; Manichæorum commenta, Incantatorum præstigiæ, Gnosticorum, & Marcioni-

cionistarum deliria, qui duo Principia asseruerunt. inter Ibin, & Crocodilum, vt in semitam redeamus ea intercedit ἀντιπάθεια, vt solo Ibidis pennarum contactu (si Aeliano credimus) Crocodilus statarius fiat. Osiridi anteambulonis Isidi stipatoris operam præstat Orus vt arbitramur de quo inferius agemus; peritos Structores imitati, qui in paupere domo ita conuiuium instruunt, vt cenæ caput plerumque in extremos missus reijciant. Isis in solio sacro Tabulæ meditullium obtinet, vniuersæ rei contextum & seriem sibi vendicans. ornat ipsius verticem Numidica guttata, caput fouēs expansis alis, quali positu cernitur & in antiquo æreo sigillo, quod seorsum in AVCTARIO *dabitur. & sane Pausanias docuit nos, apud Tithorenses Meleagride aue Isidi fieri Aegyptio ritu. aui impositus cesticillus, e quo surgūt bina Perseæ folia, & cornua illa satis decantata, inter quæ bicornis Scarabæus, quem Taurum Aristoteles, Lucanum vocauit Nigidius, Lunæ sacrum vt notat Horapollo quod vt & Porphyrius animaduertit, in partu fouendo VIII. & XX. dierum periodum Lunarem obseruet. Scarabæi charactere Aegyptiorum bellatores signabant ea ratione, quod cum fœminino genere hoc insectum careat, viros vtique solos deceat bella tractare. addit Plinius ab Aegyptiorum plerisque inter numina coli. imo e gemma, lapideue eosdem elaborabant, in eum videlicet vsum, vt filo traiectos gestarent; cuiusmodi e Sarda vidi apud amicum meum* EDMVN-

lib. 10. de histor. an. c. 30.

In Phocicis.

lib. 5. de histor. an. c. 19. Plin. lib. 11. cap. 28. lib. 4. de abstin. Plutarch. & Aelian. lib. 10. cap. 16.

lib. 30. c. 11.

DVM BRVTZIVM *insignium rerum acerrimum conquisitorem. Isis ipsa plumatili veste induta est e Numidicæ pennis confecta, familiari vt videtur, & pene domestico integumento, quod fortasse guttarum specie Osiridis etymon referret. Ferculi basin ornant Hieracosphynx, & Canopus, de quibus sermo erit inferius. Sceptra baculosve, quos & a lateribus & in basi conspicimus Artapani testimonium insigniuit. is enim apud Eusebium refert, cũ Tellus a Moyse baculo icta Muscas, Ranas, Locustas, & alia huiusmodi fastidia protulisset, consueuisse Aegyptios in templo Isidis, quæ Terra foret, Baculum cultus, & memoriæ gratia collocare. hæc apud Pierium pessime descripta sunt, ab ijs forsan, qui Autographa non capiebant. Oro stanti, e regione est fœmina, de cuius nomine mihi non liquet. scio quidem Aegyptijs cultas esse Nephtyn, quam Finem, Venerem, & Victoriam esse censebant; Tithrambo seu Hecatem, Thermutiden, & Eumenutin Canopi vxorem; Themidem, Vestam, & Gratias, at hæc omnia nihil ad Bacchum vt in Adagio est. ad Osiridem veniamus, cuius scabello insculpt' Leo est, apponi solitus sub Ori Throno vt Horapollo testatus est, cuius auctoritas apud me magna peruicit aliquando vt crederem, Icones omnes, quæ Vpupam preferunt in virga sacra (vt ipsi appellabant) Ori esse, quem necis paternæ vindicem fuisse scribunt omnes. hæc mihi supprimere non libuit, quæ fortasse amatorem inuenient. pulcrum enim duxi sem-*

πολυόφθαλμος.

lib. 9. præp. Eu. cap 4.

lib. 14. Hierogl.

Plutarchus.

Epiph. lib. 3. adu. hær. & in Ancor. Herodot. lib 2.

lib. 1. c. 71.

xi ſemper veritatem, etiam per exiſtimationis diſpendia conquirere. vtcumque hæc ſe habeant, non hallucinabitur, qui Solem, Orum, & Oſiridem in vnum redegerit, & Oſiridi Leonem aſsignarit. ignitæ namque naturæ animal caloris, & ignis auctori conuenire arbitrabantur. & Solem retulit Porphyrius a quibuſdam Lacertum, Leonem, Draconem, Accipitrem lib. 4. de abſtin. *appellari. ad hæc Leonis ſignum in Zodiaco Ægyptij* Macrob. lib. 1. Satur. *domicilium Solis appellauerunt. & ideo Crœſus Del-* Herod. lib. 1. *phos inter alia Anathemata Leonem aureum miſit. Segmenti huius extremum obtinent ſigna Iſidis cum Sacro capitis ornatu; Spicis nimirum vulturiniſque pennis. de Spicis præter Ouidium, & Appuleium, in-* lib. 9. Meta. *ſignis eſt Tertull. locus in lib. de corona mil. ita ſcribentis, ſi & Leonis Ægyptij ſcripta euoluas, prima Iſis repertas ſpicas capite circumtulit. de Pennis Aelia-* lib. 10. c. 23. *nus, qui eaſdem in Aegypto veſtibulorum faſtigijs ornamento eſſe teſtatus eſt. pone Iſidem hinc Rana, illhinc Cynocephalus, niſi quis Cercopithecum eſſe malit. at Cynocephalum ſtantem, manuſque in cœlũ tollentem* βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα *fuiſſe Lunæ exorientis ſymbolum retulit Horapollo.* Βασίλειον *Grammatici Regiam interpretantur. ego cum vulgata Horapollinis verſione Regium inſigne, ſeu Dia-* lib. 1. cap. 15. *dema lubens retineo; fauente præſertim Pictura, quã præ oculis habemus. & quidem Regium capitis inſigne (ſiue Reges priſcos intellexerit Horapollo, ſiue* Suidas. *Imperatores quorum æuo vixiſſe creditur) circulum*

imi-

Lib.6.c.37. *imitabatur. firmat hæc Aelianus, qui Aspidum Picturã in diadematibus Ægyptiorũ Regum notauit, quã in Tabula videri nemo opinor negabit. at si cui hæc minus placent, audiat quid mihi ex insperato venerit in mentem, consueuit dædala Antiquitas res hominũ opinione religiosas, & augustas quibusdã veluti Notis insignire, per quas ipsis aliqua dignitas accederet. inter has maxime nobilis fuit orbis quidam capiti aliquando circumscriptus, Venerationis index & Maiestatis, quæ humanam excederet, hunc ego Imperatoribus, quos Veteres supra fastigium mortalitatis elatos suspiciebant, Prouincijs Orbis Romani, Vrbibus primarijs, Animalibus etiam Deorum circumpositũ notaui. & quod ad Augustos pertinet, extant numismata ærea Antonini Pij, & Constantij illius, qui Arrianis fauens Catholicam Ecclesiam perturbauit.*

Edidit Hieronymus Rubeus in Append. histor. Rauen.

Et Rauennę in Æde D. Vitalis manent adhuc antiquissimæ ex opere musiuo Iustiniani, & coniugis imagines, quarum capita noster hic circulus ambit.

Pro-

Prouincias, & vrbes videmus in libro, cui Titulus eſt NOTITIA VTRIVSQ. IMPERII. *& in Tabula Itineraria, quam debemus* MARCO VELSERO *Cl. Viro, cuius beneficio factum eſt; vt nobile illud Antiquitatis monumentum in lucem prodiret. Pauonem poſtremo ita exornatum geſtat Æternitas in antiquo nummo Fauſtinæ Auguſtæ.*

Hunc Orbẽ Aegyptij in ſummo capite ſimulachrorum ſuorũ locabãt: quod & hic & alibi licet animaduertere. ab illis Romanos ſumpſiſſe licet ſuſpicari: & variaſſe habita decoris ratione. quod capiti, cui diuinũ quid ineſſe putabant, eo ſitu corona aptaretur. qui tamen ornatus inſequentium Principũ moderatione, & tacito omnium cõſenſu DEO, *& Sanctis eius, vt alia pleraque in totum ceſſit, & antiquum Diadematis nomen in hodiernum diem retinuit. at Cynocephalus, a quo digreſſi ſumus, Diademati Lunæ ſpeciem annexã habet, cum qua vt Iamblichus tradit, cõmunes habet phyſicas rationes, quæ ſunt, eadẽ oxoriente lætari, deficiente mœrere. Cynocephalos in numero ſimiarũ ponunt Ariſtoteles, Plinius, & Solinus, vt mi-* De myſter. Aegypt. lib.2. de hiſt. an. lib. 8. c. 54. cap. 30.

nus

nus mira videantur quæ de eorundem docilitate prædicat Aelianus, Ptolemæis videlicet regnantibus, litteras pingere, ſaltare, tibias inflare, ſtipem pro his colligere, & in marſupium coniÿcere doctos fuiſſe. hos Hermopolitæ in numinum loco habuerunt ſi Straboni credimus. Cynoproſopos videtur appellare idem Aelianus, quibus manus cum robuſtis vnguibus, caput & dentes caninos, pectus hirſutum, & pedũ celeritatẽ tribuit. de Rana, quæ Perſeæ pomo inſidet vix habeo quid dicam. vt enim Aelianum miſſum faciam, qui Ranarum Aegyptiarum vafritiem commendat, coniÿcere poſſumus hoc animal veluti fœtum Nili, quẽ Sacerdotum ſapientiores Oſirin vocabant, in aliqua veneratione fuiſſe. hinc autẽ in ſacris ſcalpturis Embryonis nota fuit, vt quæ eſſet Telluris ac ſi dicas Iſidis filia, quam Nilus altricibus aquis fœcundat. his accedat oculorum acies, qua ita pollet, vt eiuſdem aciei fuerit ſymbolum peculiare: vt ex hoc capite Oſiridi, & Oro perbelle congruere queat.

(lib. 1. de hiſt. an. cap. 10. — Hæc & hodie perdocentur, vt prodit oculatus teſtis Petrus Bellon. lib. 2. obſer. cap. 52. — lib. 17. — lib. 10. c 26. — lib. 1. de var. hiſtor. — Plutarchus, & Euſeb. — Horapollo, lib. 1. c. 25. — Idem lib. 2. cap. 101.)

Supra ea, quæ diximus ſimulachra ſtat in proprio veluti conſepto Apidi aduerſus Taurus alter & ipſe ſacer: Onuphis videlicet, qui & Menuphis Suidæ (niſi hoc nomen vtrobique corruptum ſit) Baciſue, ſeu Mneuis. totidem enim apud Aegyptios (quod ego ſciam) culti ſunt. Onuphis niger fuit magnitudinis admirandæ, & herbam Medicam depaſcebatur. Bacis Hermunthi colebatur Soli ſacer, nam, & per ſingulas horas mutare colores affirmatur, inquit Macrobius,

(Aelian. l. 12. cap. 11. — Macrob. lib. Sat. cap. 21.)

crobius, & hirsutus setis dicitur in aduersum nascentibus contra naturam omnium animalium. Mneuis itē Soli sacer Heliopoli colebatur, niger & nonnullorum sententia Apidis pater, quē maximis testibus nigerrimū, & aduersis pilis insignem fuisse scribit Eusebius; quē Netiron vel Neuton videtur appellare Macrobius. inter hos disceptatorem agere non lubet. vnū docuisse satis erit in Archetypo nigri coloris esse bouem hunc, quem siquis vnicum re, nomine triplicem esse dixerit non inepte dixerit.

Aelian. lib. 11. cap. 11. Diodor. lib. 1. par. 2. c. 4 Euseb. lib. 2. præp. Eu. c. 1. Plutarchus, & Ammian. Marcellin. lib. 22. qui videtur hæc ignoraſſe cum ſcribat ſuper eo nihil dici memorabile

Restat nobis explicandum Mensæ infimum spatium, quo peracto limbum percurremus cum aliqua spe si non Palmæ, at plausuum tamen, & adclamationū. occurrit autem Isis, cuius capiti insidet calathus cum manubrio, Osiridi communis; vt amborum vis frugifera, & capacitas omnia in sublime trahentium declararetur. De Aspide, Stellaque superius. hic satis erit admonuisse Aspidem repetitæ iuuentæ beneficio, & incessus facilitate, sideri comparatam fuisse. quod adeo verum est, vt notarit Clemens Alexandrinus; Astra propter obliquam conuersionem corporibus serpentum aßimilata fuisse. Interpretationem proximæ Jconis cogitaui sæpe sæpius an attingere expediret, tantam inquirenti difficultatem obtrudere visa est. & denique consultius visum fuit dicere aliquid, vt quæstionis ambagibus expositis, doctiores ad hæc disquirenda prouocarem. qua in re Lectorem monitum volo, me coniecturis, quando alia

lib. 2. de præp. Eu. c. 3.

Macrob. lib. 1. cap. 20.

Plutarchus.

lib. 5. ſtrom.

do alia non ſuppetebant, indulſiſſe: cum modo tamen, & voto corrigendi ſi quid minus vere dictum incide-
lib. 7. Hierogl. & alibi. *rit. Goropius Canopum contra hiſtoriæ & veterum monumētorum fidem interpretatus eſt. an ego meliora in medium attulerim eruditi Lectoris hæc erit co-*
lib. 3. de præp. Eu. cap. 3. *gnitio: Euſebius ex Porphyrio ſcribit, Aegyptios Mūdum expreſſiſſe complicatis pedibus, veſte variegata indutum, auream Pilam capite ſuſtinentem. hæc ideò quia locum non mutet, quia ſtellatus ſit, quia rotundus. Plutarchus vero libro ſæpius citato, ex Eudoxo Aepyptiam fabellam recitat. Iouem videlicet pedibus inter ſe cōnatis feriantem ab Iſide ad greſſum expeditum fuiſſe. cuius fabellæ hoc erat* ἐπιμύθιον *DEI mentem inconſpicuam & latentem ſua natura eſſe: motu autem ad rerum procreationem proceſſiſſe. quare dicamus & nos propoſitum ſimulacrum*
Plutarchus. *Ori eſſe, cuius nomine Aegyptij Mundum hunc interitui & ortui obnoxium; ideoque veluti ſpurium a Typhone accuſatum, intellexerunt. quæ in-*
Suidas. *deſinens recentium formarum libido fecit, vt Orum illi a Baccho, & Priapo non ſeiungerent. ab*
Plutarchus. *hoc capite fluxit Ori diſcerptio, quem Luna, ſeu Iſis Mundi mater in aqua repertum vitæ reſtituit (ita fabulabantur) & immortalem fecit. genitalis enim Aquæ vis, & Luna ſublunarium Regina Mundum & fœcundant, & immortalem fere per varias rerum vices efficiunt. hinc apud eoſdem Aegy-*

ptios

ptios inualuit opinio, Lunam & Solem oculos Ori fuisse, apposite ad Historiam sacram, in qua DEVM legimus duo luminaria magna in Mundo constituisse. quod vero ad Iovem attinet, nihil aliud Iupiter fuit, quam Mundus vel Mundi pars; vt pene putidum sit recensere hic Orphei, Empedoclis, Arnobij & aliorum testimonia. hinc Solem Iouis oculum appellauit antiquitas, & Jouis, Cœli, Mundi mentem. Hoc igitur Ori Ectypon esse statuamus, quem in Paludibus apud Butum Latona primum enutriuit. in cuius rei memoriam institutum videtur, quod D. Epiphanius narrat; Buti videlicet senes Sacerdotes caput rasos, ad instar Nutricum Orum seu Harpocratem gestare circumcursantes, & faciem pulticulis oblitos eam in ebullientem lebetem demittere. & quidem hæc imago ad infantis pueri speciem accedit inuoluta nimirum fasciis, & compositis pedibus, quo statu Deorum simulacra apud Aegyptios fingi testatur Heliodorus lib. 3. Aethiop. Huiusmodi sunt icunculæ fictiles, quas paßim in thorace conditorū funerum ex Aegypto ad nos advectorū Aromatarij reperiunt. vt suspicari liceat Herodotum de funeribus Aegyptiorum loquentem, religione aliqua impeditum Ori nomen consulto subticuisse. nemo enim erit (modo conditum funus viderit) qui nos nugari putet si dixerimus hanc imaginem seruati funeris exemplar. vidimus autem apud Ni-

Plutarchus. Gen. 1. Apud Appuleium de Mund. apud Plutarch. de Placit. Philos. lib. 3. aduers. gent. Macrob. lib. 1. Sat. cap. 21. & 18. & 19. Plutarchus. lib. 3. aduer. hær. Euterpe.

COLAVM FABRICIVM *Ori typum in Gemma, quem hic delineatum volúimus.*

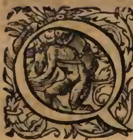
Ostentat autem Orum in Baride forsan iacentem, virgata veste indutum, pedibus indiscretis. Caput & pedes obsidet Vpupa, quod summe pius Osiridem parentem a Typhone interemptum vltus fuerit. de Scarabæo cornuto satis paullo supra. Orum in Tabula contuetur Isis modiolos quinque præferens, quorum rationem intactam sinere, quam per Diuinationes inuestigare maluimus. Sacra Auis Accipiter librum, quo Deorum Ritus continebantur, detulit olim ad Sacerdotes, ideoque iure Isidis capiti insistit, quæ Dijs quibusque Templa, Honores, & Sacerdotes constituit. hæc autem Doctrina in libros relata esse videtur, Pythagoras enim apud Lucianum se Rituales Aegyptiorum didicisse profitetur. in proxime sequenti Osiridis simulacro status pedum notandus ceteris quoque huius Tabulæ Imaginibus communis. sunt enim omnes varis pedibus, & in se contractis. cuius rei ratio ab Aristotele petēda, q̄ in problematis quærit cur Aethiopes, & Ægyptij blæsi sint, τὸ βλαισοὶ, *qua voce ibi vtitur Philosophus, quid significet, Interpre-*

Diodorus, lib.1. par.2. cap.4.
Diodorus, lib.1. c.2.
In Gallo.
Problem. sect.14.

terpretes inter ſe digladiantur. ego prauitatem interpretor. at vero qualis ſit diſtortio hæc, & quarum corporis partium Ariſtoteles vti conſpicuam non explicauit. Nos e Tabula primi forſan omnium (venia ſit dicto) ſubodorati ſumus. cum Tabula faciunt pleræque Ægyptiorum numinũ Icunculæ fictiles antiquiſſimæ apud PROSP. ALPINVM *qui olim Aegyptũ magno cum fructu ſtudioſæ Iuuentutis peragrauit. imo apud eũdem ſpectatur Tela Indica ex Aethiopum Officinis prompta, in qua indigenarum mulierũ mira ſimulacra eodem poſitu pedum incedunt. at negabit quiſpiam Aegyptios propria corporis vitia in Dijs expreßiſſe. non negabit opinor ſi apud Theodoretũ legerit,* Αἰγυπτίους ὡσαύτως αὐτοὺς διαμορφοῦν πρὸς τὴν οἰκείαν μορφήν· Serm. 3.
quod Aethiopes, Thracas, Perſas, Medos feciſſe cõmemorat. ceterum hæc Theodoretus a Clemente Ale- lib. 7. Strom.
xandrino videtur mutuatus. at quia ſupra votum meum contigit ANTONIVM QVÆRENGVM *(norunt omnes quem virum) in explicatione Ariſtotelici problematis mecum ſentire, a ſtudioſis Lectoribus me gratiam initurum certo ſcio ſi eiuſdem hac de re aureolam diſputationem, cuius deſcribendæ vir nõ minus ingenuæ naturæ, quam eruditionis, mihi poteſtatem fecit, in Commentarium meum inſeruero.*

A. QVÆ-

A. QVÆRENGVS LAVRENTIO PIGNORIÆ.

Vod tam verecundè insignium virorum opiniones conuellere aggrederis, in eo Laurenti non minorem iudicij laudem, quam modesti, ac pudētis animi promereris. si qua enim in re probandus est antiquus è Menandri comœdia senarius.

Τὸ πολλὰ τολμᾷν πολλ᾽ ἁμαρτάνειν ποιεῖ.

Probandus certe in re litteraria, in qua nullū peccandi modum cum sibi statuat audacia, difficile dictu est quàm licenter hoc præsertim æuo grassetur in bonas artes. Sed in tāto veritatis, ac pudoris discrimine audi tamen quid a grauissimo Theologo pronuncietur. Si quis est inquit, qui ob humanam auctoritatem rationi abrogandam fidem existimet, hunc tu dignum ducito qui diuini vatis sententia brutis animātibus adnumeretur. & rursum: Qui alium adigit vt in verba magistri iuret, nec præterea quidquā aut scribat, aut doceat, quàm quæ ab illo tradita accepit, is ad veritatem pergentibus viam obstruit, & ingenij lumen contra æternæ legis præceptum non abdit modo, sed opprimit, & extinguit. Audendum ergo, sed ita vt numquam excidat, τὸ μέτρον ἄειστον, *& si quid refellimus id more tuo improbemus non contentionis, aut inanis gloriæ studio, sed publicæ vtilitatis.*

Quod

Quod vero pertinet ad locum Aristotelis in problematis, videris mihi tam felici coniectura Aegyptiam superstitionem cum Græca Philosophia contulisse, vt si quis a te forte dissentiat, nemo tamen esse poßit, qui opinionis tuæ rationem non maxime probabilem fateatur. Quid enim illis acutius? Veteri mortalium instituto ad suæ quisque gentis similitudinem omnes deorum speciem effingunt, cur igitur nullam Isidis, & Osiridis imaginem non varis cruribus antiquus cælator expresserit ab ipsa Aegyptiæ gẽtis corporum habitudine petendæ sunt causę. Tum addis, At docuit nos Aristoteles, quod in dijs illis cum admiratione intuemur, id vulgo in omnibus Aegyptijs naturam efficere. iam ergo inuenimus quod quærebamus; Quin duo simul didicimus, & quod modo dictum est, & quæ recta sit interpretandi Aristotelis in illo problemate ratio. τὸ βλαισὸν enim cum multa significet, ad peculiarem tibiæ demonstrandam inflexionem, qualem in Aegyptia tabula inspicimus, aptissime duci potuit. Sed duos habes magni nominis aduersarios, Theodorum Gazam, & Guil. Budæum qui tamen cum inter se dissentiant te si neutri accedis ab iudicij temeritate facile vindicant. Putauit Theodorus nihil aliud esse apud Arist. eo loco βλαισότητα, quam prauam pedũ inuersionem, atque ea de causa ꝙ barbarus interpres intortum simpliciter reddiderat id ipse suo more simul trãsferens, & declarans nouo in lingua latina dicendi genere pedũ blæsitatem appellauit. Hãc vero maxime

pro-

propriam eius esse vocabuli notionem probare potuit non leuibus argumentis. Nam Suidas cum duobus in locis blæsi, rhæbique differentiam exponeret, illum proprie dixit esse, cuius pedes a genu detorti conspicerentur, hunc vero cui vitium esset in tibia. Et Xenophon initio libelli περὶ ἱππικῆς, *vbi docuit equorum vngulæ si nimium depressæ sint, inde fieri vt pars pedis interior ingrediendo lædatur, statim addidit* ὥσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώπων. *Inepte vero huiusmodi vsus esset exemplo si* βλαισότης *aliud esset quam pedis inuersio. Postremo Alexander cum primo problematum libro indagandũ proposuisset* διὰ τί τῶν εὐνούχων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πόδες διαστρέφονται. *in secundo eandem prope repetens quæstionem ita scripsit* διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλαισοί; *quasi indicare vellet illos ipsos, quibus distorqueri pedes alibi dixerat, blæsos proprie nuncupari. His fortaße aut nõ admodũ* ἐνδοξοτέροις *suam tueretur Theodorus translationem. Budæus vero cum ad huius vocabuli aperiendam proprietatem multa congerat, nec satis explicet quid potissimum probet ita Aristotelem videtur interpretari vt blęsum dici velit cuius crura extrorsum diuersa, ac diuaricata sint. hunc autẽ eundem esse cum valgo, quod ex Sex. Pompeij explicatione facile intelligi putat. valgo vero ita varũ opponi quemadmodũ blæso opponitur rhæbus. Hæc Budæus, quorum si quis rationem exigat non deerunt quæ respondeat, nã vt Latina omittãtur, quæ ad Aristotelis verba recte interpretanda nihil faciunt, Iulius Pollux*

libro

lib. ſecundo ὀνομαστικοῦ, ῥαιβοὺς *inquit* καλοῦσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισοὺς δὲ οἷς τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέστραπται. *Poſt Pollucem Galenus (quamquam enim* σύγχρονοι, *fuerint, videtur tamen Galenus adulto iam Commodo, cuius præceptor Pollux, plura ſcripſiſſe) cum in libro* περὶ αἰτίων *duas attuliſſet cauſas, ob quas crura deprauari contingeret, tertiam addidit quam impoſiti corporis molem eſſe dixit, atq; eius onere quibus rectiora quã naturæ vſus expoſceret crura eſſent eos blæſos fieri, cõtra rhæbos, quibus paulo pronius inter ſe curuata ſinuarẽtur edocuit. Tum diſertis verbis quarum rerum ea vocabula notæ eſſent oſtendere aggreſſus eadẽ prorſus attulit, quæ paulo ante ex Polluce deſcripſimus. Ergo ſi Budæum audias, Ægyptios & Aethiopas valgis fuiſſe crurib' ex Ariſtotele diſcimus, ſi Theodorum, prauis tantum pedibus eos laboraſſe probat hypotheſis, vtrumuis autẽ admittas inde tuã euerti explicationem cõtingit, vnde tu illi ſubſidium paraſti, nam ſi blęſitas nulla eſt quæ poplitibus in exteriorem partem proiectis pedes compareat, & in recto veſtigio ingredientem hominẽ ſtatuat, vel peruerſe in antiqua tabula rudis artifex Ægyptiorũ corpora adſimulauit, vel turpi lapſu pro cruribus pedes, & pro varo valgum Ariſtoteles in quæſtionem vocauit. Non tamen hæc eiuſmodi ſunt, quæ te facillime de ſententia deijciant. Ac primũ, quod vtrique aduerſariorum cõmune eſt, ſi* τὸ βλαισὸν *inferiores tantum corporis partes inuertit, cur libro de Animalium hiſtoria ſcripſit Ari-*

 ſtote-

ſtoteles, flecti hominis brachia in poſteriorem partem cum illa exceptione πλὴν μικρὸν ἐϐλαίσωται εἰς τὰ πλάγια τὰ ἐκτὸς; Blæſitas igitur de brachijs etiam, vt loquuntur ſcholæ prædicatur. Hoc communiter aduerſus ambos. ſunt vero quæ etiam ſingulis ſeparatim obijcias, nam primum quod attinet ad Theodorum, vel blæſum ad pedes recte contractum dicitur, quod ea propria ſit vocabuli ſignificatio, vel quod eum neceſſario ſenſum expoſtulet dubitationis propoſitæ methodus. Sed tam anguſtis finibus eius vocabuli notionem minime circumſcribi clare intelligimus cum ex verbis ij. lib. de Anim. hiſtor. nuper prolatis, tum ex libro de Anim. ingreſſu, in quo ſepties repetitus eiuſdem vocis vſus ad ſignificandam cruris inflexionem plerumque adhibetur. Dubitationem vero quam proponit Ariſtoteles non eſſe ad pedes tantum referendam, & cauſa rei quæ γενικῶς redditur, & ipſe prope ſenſus aperte demonſtrat, nam ſiue calor, ſiue moles membra diſtorqueat, qui in longitudinem porrectiores ſunt artus, eos facilius vi aliqua adhibita a recto deduci neceſſarium eſt. Budæi vero ſententiam non multo validioribus machinis & ipſam demoliaris, nam cum dicit blæſum Ariſtoteli valgum eſſe, non animaduertit ſi hoc verum ſit, inde effici, vt Analyticæ artis vel inuẽtor vel expolitor Philoſophus logicas ſyllogiſmorum conſecutiones ignorare videatur. Quid eſt enim? crura Ægyptijs extrorſum flectuntur, quia caloris exſuperantiam flexio cruris inſequitur. At vel pueri co-

gnitum

gnitum habent, non commeare inter genera, & species argumenti necessitatem. Præterea, si nihil blæsum est, nisi quod exterius inuersum a naturæ rectitudine abscedit, cur ad eam brachiorum blæsitatem, cuius argumento superius vsi sumus, addidit Aristoteles explicationis loco verbum illud ἐκτό? *Profecto aut ille* περιττολογίας *est accusandus, aut Budæus improprietatis. Hæc singillatim aduersus vtrumque. Quemadmodum vero ad ea, quibus ani'o suam tueri posse interpretationem videbantur, respondeamus, omnisque e medio difficultas amoueatur, hinc vt arbitror ducetur tutissima ratio. Cum præ rerũ innumerabili multitudine omnis verborum penus magna semper laborarit inopia impulit vsum necessitas, vt quæ vnius tantum rei propria vocabula essent, illa ad res plures significandas certa quadã obseruata similitudine audacter protraheret. Ex eo verborum genere* βλαισότης *est, nam vel omnem in partibus animalium ad incessum necessariis a recto declinationem significat, vel ei tantum tribuitur, quæ definitæ alicuius partis est propria. vtrumque vero genus tam commune quam proprium pari diuisione diducitur, nam vel administri progressionis artus noxia flexione obliquãtur, vel facilioris motus gratia sic a natura sunt instituti. Ita sex in genera blæsitas abit. Nec vero difficile est ad singula, q̃ enumerauimus genera, veterũ scriptorũ vsum, & doctrinam accommodare, nam si pro varia sententiarum ratione verba diligenter expendãtur primum*

 blæsi-

blæsitatis genus adhibitum inuenietur ab Aristotele in lib. 2. de historia Anim. secundum, & tertium ab eodem in lib. de Anim. ingressu. quartum ab etymologico cum blæsum idem esse dixit ꝙ παραλυτικόν. quintū a Galeno, & Polluce, sextum denique à Xenophonte, Alexandro, & Suida. Quodnam vero ad blæsi gegenus cōtrouersi problematis quæstionem referendam censebimus? Profecto ad illud, quod dubitationi parē esse responsionē ostendat, est autem respōsio eiusmodi, vt causas inflexionis afferat nullam certam ad speciem contracta. Quam vero in partem illa flexio vergeret in Ægyptijs tu mira subtilitate ex veteri tabula demonstrasti. Quod si nostra quoque tempestate ijsdē terrarum in oris genitos non valgis sed varis ingredi cruribus nos docuisses, nullam prorsus de tuæ veritate opinionis in animo cuiusquam dubitandi ansam relictam existimarem. Habes, quod te expetere ostendisti, meum de tua coniectura iudicium. Quod vero aliquando tibi dixi, multa esse in Platonicorum libris, quæ si familiarem ipsis philosophandi rationem sequi vellemus, de abditis rerum causis, deque abiunctis a materia mentibus ex hac ipsa tabula depromi possent, id eiusmodi est, quod vel inanibus comminiscendis allegorijs, quales damnantur a Socrate, ingenij vires misere deterat, vel si quid etiam contineat, quod cognosci non inutiliter possit, ab ea tamen commentatione, quam tu tibi propositam initio nos monuisti, sit plurimum alienum.

Pro-

Proximum subsellum occupat Isis, cui stans Osiris auiculam porrigit alis veluti applaudentem. post hæc Isidis effigies. cuius capitis ornatus Loti Floribus & Perseæ folijs distinctus faciem humanam Aeluri habentem auriculas includit; cuiusmodi & alibi visitur, quod symbolum & in vertice Sistrorum apponi testatur Plutarchus. De Iside, & Osiride. *Felis enim ob varietatem, vim noctu agendi, fœcunditatem, statas cum Lunæ vicibus oculorum auctiones, & imminutiones Isidem indicabat, qua ratione inferius Felem cum sistro conspicimus. muliebris vero facies non sine mente, consilioq; Lunæ cursum agitari demonstrabat. superius pandit* Clem. Alex. lib. 5. Strom. *alienas alas Scarabæus Solis imago, eiusdemq; in cur-* Horap. lib. 1. Arist. lib. 8. de *su æmulus, in exuenda senecta Lunæ exemplar. eius* hist. an. c. 17. *encomia cũ alij collegerint, sufficiet apposuisse hic antiquam Gemmæ scalpturam.*

In ea Solis caput concinne Scarabæo impositum, quæ omnia serpens caudam vorans ambit, vt daretur intelligi fortasse, Orbis huius lucem a Sole esse, qui sapiente cursu vitam animantium moderetur. Accipitris caput in imagine sequente Osiridem veluti digi- lib. 3. de præp. *to monstrat, vt enim refert Eusebius* ἐν Ἀπόλλωνος πόλει Eu. cap. 3.

cole-

colebatur ἱερακοπρόσωπος ἄνθρωπος lãcea Typhona interficiens. Accipitris faciem (cætera enim nostri instituti minime sunt) ipse ad Solem refert, cùm ea Auis lucis & spiritus Aegyptijs symbolum sit: tum ob Alarum penicitatem, tum ob vim in altiora tẽdendi. imo Plutarchus Accipitris pictura ab ijsdem Osiridẽ sæpe pro-

Refert Euseb. lib. 1. præp. Eu. cap. vlt. poni refert. cuius rei rationes ab ipso ediscendæ. suspicari autem licet a Zoroastre figmentum hoc inuectum fuiße, cuius ἐν τῇ ἱερᾷ συναγωγῇ τῶν περσικῶν hæc sunt verba ὁ δὲ θεός ἐστι κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος. in quã sententiam Plutarchus narrat Sai in vestibulo Templi Mineruæ Accipitris scalptura Deum prænotari. hasce imagines D.

11. inuect. in Iulian. Gregorius Nazianzenus portẽtosas & compositę naturæ vocat, vbi Nonnus notauit se Alexandriæ vidisse perexigua quædã sigilla (qualia & nos vidimus) caput Canis, Felis, Accipitrisue gestantia. de stella Sothi satis iam diximus, vt etiam de Oro, cuius imago

In Octauio. cum Anubide & Iside ad Minutij Felicis verba mirum in modum facere videtur, ea sunt. Isis perditum filium cum Cynocephalo suo & alijs Sacerdotibus luget, plangit, inquirit. subdit. mox inuento paruulo gaudet Isis, exultant Sacerdotes, Cynocephalus inuẽtor gloriatur. Anubiden, quem minus proprie Cyno-

In Apol. c. 6. lib. 1. cephalum vocant Minucius, & Tertullianus, refert Diodorus Osiridis filium fuiße, vsumq; canis insigni. inde videtur natum, vt canino capite fingeretur. Plutarchus Osiridis, & Nephtyos filium facit, quem Isis a matre expositum sustulerit, custodemque perpetuo habue-

habuerit: eundem præterea esse cum Horizōte, & Saturno, Hecatenque imitari numē cœleste, & terrestre. sunt qui Mercuriū appellarint veluti Seruius, & Apuleius. imo Lucianus scribit Mercurium postquam Isidi in Aegyptum tranantı præiuisset, ex adolescente Cynoprosopum factum. hac de causa Anubidis gestamen fuit κηρύκειον *Mercurij inuentum. Anubidis anathemata Cynocephalı fuerunt; ex quo videtur factū, vt ab his non distingueretur. fuit is Osiridis, atque Isidis custos ad canis naturam apposite. inde apud Virgilium, Ouidium, Propertium, Prudentium, & Auienum, latratoris, latrantis, & caniformis epitheto notatur. Iuuenali derisor appellatur, quo tamen loci, si antiquorū exemplarium fides accederet, derosor magis placeret ad canem eximie. nec aliud numen intellexit Prudentius.*

In fine viij. Aen. In Dial. Noti. & Zeph. Lucian. in Toxari & Nummi veteres. Aen. lib. 8. Metam. li. 9. El. 10 lib. 3. in Apothæosi. in Aratæis Phęnom. Sat. 6. lib. 2. cont. Symm.

Quasdam victa dedit capitis Cleopatra canini
Effigies. ———

Fuit indiuiduus Isidis comes, quod, præter Minucium Felicem & Tertullian. locis proxime citatis, indicat Auienus.

Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.

Extat apud nos in Aedibus Rhamnusijs græca vetus Inscriptio quam hic apposuisse nō omnino ineptum arbitror.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ ΜΕΛΑΝΗ
ΦΟΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ
ΤΟΥ ΠΑΣΤΟΦΟΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ
ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓ
ΚΑΥΣΙΝ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΜΟΧΘΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠ ΑΥΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΙΣΙΔΙ
ΑΝΟΥΒΙΔΙ ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ
ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ
ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ
ΡΑΜΝΟΥΣΙΟΥ

Isis Tabulam fere concludit, cui Leoninum caput impositum eadem prope de causa, qua Osiridi vidimus Ibidis caput concinnatum. Sol enim Leonis vultu fingebatur, inquit Lutatius Placidus, vel quod hic Deus ceteros vi nominis, & potentiæ excellat, vt inter reliquas feras Leo, vel quod sit rapidum animal. & de hoc, vel non absimili simulacro, sensisse videtur Minuc. Felix dum inquit, de capro etiam, & Homine mixtos Deos; & Leonum, & canum vultus Deos dedicatis. Arnobius & ipse, inter Deos videmus Leones toruissima facie, mero oblita minio, & nomine frugifero nuncupari. Tertullianus etiam, sed illi debebant adorare statim biforme numen,

Ad secundum Theb.

In Octauio.

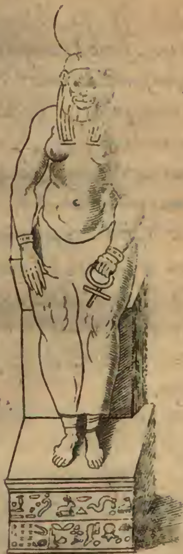
lib. 6. adu. Gent.

Apolog. c. 16.

men, quia & Canino & Leonino capite commixtos, & de Capro & de Ariete cornutos, & a lumbis Hircos, & a cruribus Serpentes, & planta, vel tergo alites Deos receperunt. hinc desumpsit argumentũ Porphyrius ad hæresin suam defendendam; ad simulacrorum videlicet compositionem quodlibet animal cum homine assumptum olim fuisse, veluti cum humano corpori facies auis cuiuspiam, Leonisue iũgeretur. huc respexit Lucianus λεοντοκεφάλους ἀνθρώπους *recensens. Romæ quidem extat marmoreum signum, quod quia hoc nostrum æmulari videatur, hic bono publico euulgamus, acceptum a* H*IER.* A*LEANDRO eruditissimo adolescente, contubernali olim nostro, cui volentibus Musis, Juris humani & diuini penetralia inuisere feliciter contigit.*

lib. 4. de abstin.

In Hermotimo.

Tabulæ interpretatione abſoluta ad Limbum accedamus. incipiemus autem ab angulo, qui ſiniſter ſuperior inſcriptus eſt, in quo Felis cum Siſtro Sacrum Iſidi animal, cuius vt fœcunditas exprimatur teſtes Oſiridis ſuperne adiecti ſunt. huius animantis ſepulcra in vrbe Bubaſti fuerunt, vbi Diana colebatur, vt minus vere videatur dixiſſe de Aegyptijs Iuuenalis.

Herod. lib. 2.

Sat. 15.

Oppi-

Oppida tota Canem venerantur, nemo Dianam.

Sistrũ ad amußim (vt inquiunt) delineauit Appuleius inquiens, dextra quidem ferebat æreum crepitaculum, cuius per angustam Laminam in modum balthei recuruatam, traiectæ mediæ paucæ virgulæ crispante brachio tergeminos iactus reddebant argutum sonorem. non enim persuadẽt mihi qui putant his verbis Crotalum describi. at crepitaculum appellat. recte id quidem. Martialis. lib. 11. Met. In Apophoretis.

CREPITACVLVM.

Si quis plorator collo tibi vernula pẽdet
Hęc quatiat tenera garrula Sistra manu.

ante Martialem Propertius. lib. 3. el. 10.

Romanamque tubam crepitanti pellere Sistro.

Ouidius.

——— crepuitq; sonabile Sistrum.

Et vt concludã nemo erit, qui Plutarchũ de Sistro loquentẽ legerit, & Gemmas Numosq; antiquos pertractauerit, qui nõ mecũ sentiat. licet enim Sistrũ aliquando ab hac specie variauerit aliquantisper, a Crotalo tamen longe abfuit. Sistrũ vero vel motũ, & ortum rerũ indicabat, ait Plutarchus, vel Nili accessum & recessum vt ait Seruius. nisi dicamus denotasse Hirundinis garritum, in quam Aegyptij fabulabantur Ad VIII. Æneid.

conuersam Isidem, vt necem Osiridis, cuius cadauer prope Byblum inuenerat commodius lugeret. prælucet nonnihil ad hunc intellectũ Minucius Fel. ita scribẽs, & dispice Isidis ad hirundinem Sistrum, & aspersis membris inanem tui Serapidis, siue Osiridis tumulum cõsidera, deniqueque sacra ipsa & ipsa mysteria, inuenies exitus tristes, fata & funera, & luctus atq; planctus miserorum Deorum. Isidis autem aues videntur fuisse Hirundines, quæ insulam iuxta oppidum Copton eidẽ sacram ne laceret amnis, incipientibus vernis diebus, muniunt opere, palea, & stramento rostrum eius firmantes, continuatis per triduum noctibus tãto labore, vt multas in opere emori constet. Fuit vero Sistrum peculiare Isiacorum gestamen, quo Typhonem arceri credebant. & hoc Isidis imitatione, quam Ouid. Val. Flaccus, Appuleius, Nummi veteres, & reliqua antiquitatis Analecta cum Sistro delineant. qua de re Sistratam turbam appellauit Martialis Isiacos teletas.

Plutarchus. Plin. lib. 10. cap. 33. Plutarchus. Lib 12.

Linigeri fugiunt calui, sistrataque turba
Inter adorantes quum stetit Hermogenes.

Præit Accipiter, cui impositum Ori caput, e cuius mento dependet Serpentis cauda nisi ego male coniicio, acumine videlicet in mentum infixo, seu vice versa, vt alibi conspeximus. præcedit Accipitrem Leo, a quo Leontopolis desumpsit nomen. imo eidem vt Deo templa erecta sunt. Heliopoli tamquam Vulcano, & Solis sacrum animal in Templi vestibulis alebatur, vt scribit Aelianus, qui caus-

D. Hieron. contra Iouinian. lib. 2.

ſam inquirens cur Leo ignem paueat, reſpondet interioris ignis plenum eſſe, ideoque exteriorem horrere. Empedocles autem apud eundem feliciſſimam prædicat cõuerſionem ex homine in Leonem: vt hinc arripuiſſe anſam videatur Appollonius fabulandi, Amaſidis animam in Leone latere, cui Sacerdotes ſacra fecerunt, quemque vittis teniiſq; exornarunt. membra eiuſdem anteriora Igni, poſteriora Aquæ Aegyptij aſſignabant; quia, ſcribit Macrobius, validus eſt Leo pectore & priore corporis parte; at degenerat poſterioribus membris: in hoc etiam Solem imitatus, cuius vicem in veteribus Nummis radiato capite tulit; concinne ad hiſtoriam quam recitat Macrobius, de Leonibus videlicet, immiſſiſque in Regias Naues radijs, quales in Solis capite pinguntur. Succedit Flos qui diligenter intuenti Melilotinus videatur. Porro Melilotus Nili, & extremarum terræ orarum fœtus, Oſiridis & Nephthyos germen fuit, quo Oſiris coronatus inceſſit: ideoque pro faſtigio Oſiridis teſtes eidem impoſiti ſunt, quos ipſemet Oſiris genu flexo veneratur. ſacram aſpidem alatam, cui Accipitris caput adiectum Pierius Valerianus Baſiliſcum interpretatur. infra hanc videtur Tauri caput, niſi quis Bouis fœminæ malit; tum Perſeæ arboris folium. fuit autem hæc arbos Iſidi ſacra, quod eius folium linguam referret, fructus Cor. ſola præter hęc Nili aqua gaudet. haſque cultus rationes ignoraſſe videtur Socrates apud Caſſiodorum, qui proceritatem, & ſpeciem tan-

lib.11. c.7. Philoſtratus lib.5. de vita Apollon. lib.1. Saturn. cap. 21. Cap.20. Plutarchus. lib.14. Hierogl. Plutarchus. Fracaſtorius tamen vir in ſignis Cameſi Deo ſacratam cecinit in Poemate, quod Ioſephum inſcripſit Pauſanias Eliacor. priore. lib.6. hiſtor. Tripart. vbi de Perſea. Hermopoli Thebaidis, fruſtra ergo notauit Aelianus, lib.10. c.21. Perſeam Apollonopoli peculiarem eſſe, ſibimet parum conſtans lib.11. c. vlt. ex eadem arbore victoribus Dionyſiacorum Coronæ parabantur, vt elicio ego ex Callixeno Rhodio apud Athen. lib.5.

tum

tum in ea notauit. Rana demum Scabello insidet, supra quam plana illa rotunditas in Apicibus sacris frequens quam Serpens fere totam ambit. præit hæc omnia alata Sphynx, cuius meminerunt Palephatus, & Aelianus. alioqui Aegyptij ex Leone & Virgine Sphyngas perficiebant, quales Romæ spectamus e regione Panthei, & in hortis Calliopeijs. ea scilicet de causa quod Quintili & Sextili mensibus, quorum tutela Leo, & Virgo sint, exuberet Nilus. ita Bellonius, qui addit Monstra hæc Herodoto Androsphyngas vocari. inter Simias numerat Solinus, villosas comis & mammis prominulis affirmans. at Ausonius, & Apollodorus tricorpores vt hic videmus asseruerunt. Sed cur ita frequentes hic appositæ? vt sacrorum doctrinam innuerent latitare; qua etiam de causa pro foribus Templorum eas collocabant: vt docerent præterea Deum & amandum, & timendum esse: feræ enim & hominis imaginẽ Sphyngas gerere, itaque Deum impijs ferum, iustis humanum esse. & hæc Pictorum licentia Poetarum figmento auctoritatem conciliauit, Thebanam videlicet Sphyngen ænigmata proponentem iter cum viatorum discrimine insedisse. ipsa enim ænigma cum esset haud mirum si ænigmata discutienda proponeret. Gryllus tamen apud Plutarchum ex hominis & bestiæ coitu Sphyngas enatas ratiocinatur. mox occurrit Apis Nauigio vectus, quale forsan θαλαμηγὸν ναῦν *appellat Diodorus. licet enim* οἴκημα κεχρυσωμένον *minime*

De incredibil. hist. li. 12. de hist. ani. cap. 35. Aelian. lib. 12. cap. 7. Ita Bellonius in lib. de admirab. antiquor. oper. præst. cap. 2. Anton. August. Numism. Dial. 3. Michael Mercatus de Obelisc. cap. 11. lib. 2. obseru. cap. 45. & 46. Cap. 30. In Monosyllabis. lib. 3. Bibl. Plutarchus. Clem. Alex. lib. 5. Strom.

lib. 1. par. 2. cap. 4.

me adsit, id factum videtur vt Apis magis conspicuus sit. & vt nihil quod in mentem venerit indictum sinamus, placuit olim, quod modo abdicamus, hoc nauigium Barin esse, cuius meminere Diodorus Siculus, Porphyrius, Iamblichus, & Propertius lib. 3. par.2. cap.5. & 6. apud Theodoret. serm.3. de myster. Aegypt. Eleg.10.

Romanamque tubam crepitanti pellere Sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi.

Videbatur enim hic nescio quis exprimi (Osiris fortasse) qui sedens in puppi conto nauigium impellit, quod forsan ab eius nauigij structura, quod Herodotus Barin appellari testatur, non omnino recedit. Euterpe. *accedebat hinc appellatum videri montem illum insignem Armeniæ regionis, in cuius cacumine post cataclysmum Arca Noe consedit. Nicolaus enim Damascenus montem illum Barin vocat: nisi velimus id illi nomen ob altitudinem obtigisse, cum* βάρεις *Turres appellatas sciamus: at, vt semel monuimus, seponimus hæc omnia, quæ Diuinationem potius, quam ingenij acumen aliquod sapiunt. mirum autem videtur, vt hoc obiter dicamus, quod de Arca Noe narrat Epiphanius, eius reliquias sua etiamnum ætate superfuisse; quod & notauit Abidenus Mnaseas, & Neoterici quidam, qui & hodie manere serio adfirmant. Nauigij nostri puppim ornant penna, sacra Serpens, & nobilis ille frutex, qui Isidis* Apud Euseb. lib.9. præpar. Eu. c.4. In panario. Apud Euseb. loc. cit. vide & D. Hieron. de loc. Heb. in princ. Ioh. Laurent. Anania Cosmogr. trac.2.

capil-

capillo nomen debet. in Prora sedet Isis Lunæ insignibus insignis. porro extra cymbam Osiris, qui cum Iside, Oro, & Anubide limbum vniuersum passim distinguit, Accipitrem veneratione dignum esse monet. Accipiter enim Apollini, ac si dicas Osiridi sacer fuit; & Solis præterea symbolum. est enim igneus & vim habet interimendi inquit Clemens. imo Aelianus inter alia quædam notauit, hanc auem ab Ægyptijs, etiam mortuam, vt diuinam suos Tripodas habuisse. hanc Tentyritæ sanctissime colebant ob pernicitatem, & vim ad Ignem, vt diximus, proxime accedentem. Coptitæ oderant veluti Crocodilorum hostem acerrimam. hinc autem nutare videtur Canon ille apud Strabonem ab Ægyptijs omnibus peræque coli ex terrestribus Bouem, Canem, Felem: ex volatilibus Accipitrem, atque Ibin, ex Aquatilibus Lepidotum, & Oxyrinchum. quæ si vera sunt, mirum videtur hos pisces nullibi in Tabula nostra spectari. auget dubitationem Plutarchus, qui eos præ alijs Piscibus exsecrabiles Ægyptijs fuisse tradit. de Oxyrincho tamen aliter Aelianus. erant autem in Ægypto sacrorum Accipitrum curatores, vt & reliquorum animalium sacrorum altores, quorum munera apud Diodorum legas. huc pertinet mansio Hieracon apud Antonium, nomen sortita vt aliæ pleræque ab animalibus sacris. Caprinum caput vel Mercurij symbolum est ex Marciano Capella, apud quem Caprea cum alijs qui-

Porphyr. lib. 4. de abstin. quem vide.

lib. 5. Strom.

lib. 11. histor. an. cap. 35. Aelian. li. 10. cap. 24.

lib. 17.

Aelian. lib. 7. cap. 9.

lib. 1. par. 2. cap. 4. Accipitres, & hodie in Ægypto frequentes sunt. Bello. lib. 2. obser. c. 36.

lib. 2. de Nupt. Phil.

quibusdam in eius Dei gratiam proponitur; aut Capram indicat, cui Aegyptij ex Theodoreto diuinos honores detulerunt. quod ad Hircum attinet, fuit is vt supra narratum est Pani sacer ea ratione, qua Priapus inter Deos relatus, ex appetentia videlicet indefessa generandi

Serm. 7.

Theodoret. serm. 3.

O miseras hominum mentes, o pectora cæca!

Vere huiusmodi deliria dum exagitaret, scripsit Arnobius; si contemptor aliquis numinum, & sacrilegi pectoris immanitate furiosus, intendisset animum maledicere Dijs vestris, auderet in eos quidquam grauius dicere, quam ista prodit historia, quam veluti quiddam mirabile Commentarij contulistis in formulam? at hosce Commentarios quam speciosis Titulis exornabant! fuit qui Libros θεολογουμένων *inscriberet. alij Indigitamenta, Rituales, & Augurales Libros, Commentarios sacrorum, Rerum diuinarum, Religionum, Pontificalium Quæstionum. alij alia, propter quæ curioso Lectori non respondere vadato, & perdere litem operæ precium esset. his affinia fuerunt famosa illa Gnosticorum, & Carpocratianorum dogmata, quibus humano semini veluti rei sacræ cultus accessit, & pecudum more promiscui concubitus recepti. & hinc natum videtur, vt Fronto quidam perfrictæ frontis homo obiecerit Christianis incesti conuiuij notam, & adorata Sacerdotis virilia, quod tamen Vir illustrißimus ad Exomologesin*

lib. 5. aduers. Gent.

Asclepiades Mendesius apud Suet.

Pontificales libri apud Prob. in Geor. & Arnob. lib. 2.

Censorin. de die Nat. c. 7.

Cic. lib. 1. de diuin.

Festus. Nectere.

Macrob. lib. 3. Saturn.

Epiphanius.

Clem. Alex. lib. 3. Strom.

Theod. Hæret. fab. lib. 1.

Apud Minuc. Fel.

Cæsar. Baro. to. 1. Annal.

acute retulit: & quidem hæc omnia hæreticis sollemnia, nomini Christiano odium & inuidiam apud Ethnicos conflauerant. hæc obiter.

Plutarchus in Gryllo.

Mendesius Caper a quo digressi sumus, cum multis ac formosis mulieribus includebatur, non vt cum ijs misceretur, vt nuper coniecit Vir doctissimus, sed forsan in gratiam peruigiliorum, quæ apud gentem superstitiosam vt reliqua omnia inualuisse facile arbitramur. cuius rei extant apud auctores plerosque non obscura vestigia. at his quæ supra diximus videntur aduersari Theodoreti verba quæ sunt;

Serm. 3.

ταύτῃ δὲ τὸν Ἄπιν τὸν βοῦν δὴ λέγω Αἰγύπτιοι τρέφουσιν· τὸν δὲ μένδην τῷ ἡλίῳ. *auget dubitationem Interpres, qui hæc ita vertit. huic (Lunæ) Apin Bouem ita dictum Aegyptij nutriunt: Soli vero Hircum, quem vocant Menden. at non* ΜΕΝΔΗΝ *sed* ΜΝΕΥΙΝ *legi & m. s. Codices & ratio postulant, vt & vidit* FR. SYLBVRG. *Vir doctus, & Reipublicæ litterariæ amans. vocem vero Hircum interpretem sibi habere iubeamus, qui de suo largitus est. quamquam si hosce commentitios Deos ad indigestam illam congeriem de qua in præfatione egimus, redigere velimus, nihil prohibeat Soli Menden sacrum esse. at ridicula hæc numina, Apis videlicet cum Hirco, ita videntur fuisse hominum sermonibus celebrata, vt Maximus Tyrus nescio cuius meminerit, qui ex Europa nauigauit in Asiam, vt præter cætera* ἢ βοῦν, ἢ τράγον *videret. De Cercopitheco satis alias. nunc de Arula bipede vt vide-*

Serm. 6.

videtur, in qua stat Urceus e Silanis duobus aquam in modiolos effundens. Urceo superne infixa Crux Sarapidem notat, in cuius adytis hoc signum olim compertum diximus. Modiolos ad eundem pertinere iam pridem ostendimus. at Sarapis per Aquę effusionem consueuerat excitari. in Osiridis pompa vas aquarium præcedebat; in Isidis amphora quam hydriam videtur appellare Vitruuius. de Canopo quem hieracosphynx amplexatur, & præferre videtur, præter Poetas, apud quos frequens eiusdem mentio est, ita Eusebius lib. 2. histor. Eccl. apud Rufinum: ipsius (Canopi videlicet) simulachrum pedibus perexiguis, attracto collo, & quasi sugillato, ventre tumido in modum hydriæ, cum dorso æqualiter tereti formatur. Epiphanius præter hæc affirmat Canobum Menelai Gubernatorem, eiusdemque vxorem Eumenuthin Alexandriæ sepultos, coli ad Ripam Maris XII. ab Urbe lapide, in ostio videlicet Canopico, de quo Veteres Geographi consulendi, Strabo præsertim, qui & ab Epiphanio in locorum interuallo discedit, & cum ipso Canopitarum mores, & sacra luxuriæ, nequitiæque comperta scribit. Aristides tamen nobilis ille Sophista ex Aegyptij Sacerdotis sermone serio negat Canobum a Menelai Gubernatore nomen traxisse. multis enim ante sæculis, quã appelleret eo Menelaus id nominis ei loco fuisse. eundem huius vocis sonum aliter atque Græci effe-

Porphyr. lib. 4 de abstin.
Plutarchus.
Apul. lib. 11. Metam.
In Probem. lib. 8.
In Ancorato.
Lib. 17. videndus & Eunapius in Aedesio.
In Aegyptiaca.

rant, pronunciasse; vt huius forsan loci sit quod monuit Quintilianus, Ciceronem Canopitarum exercitum dixisse, at ipsos Canobon vocare. vocabuli interpretamentum idem ille Sacerdos aiebat esse aureum solum, ea ratione (si diuinare licet) quod ibi olim ante Alexandrum mercatorum conuentus ageretur. supradictis calculum adiecit Plutarchus, qui improbat Canopum Gubernatorem appellantes. & hæc speciose magis dicta, quam vere. cum enim ethnici homines viderent detegi Christianorum scriptis quicquid ipsi olim veluti sacrum coluerāt, vt veritati obicem opponerent rem alio trahere conabantur. frangit hic sese limbus vergens ad inferiorem partem, in qua notandus videtur Leo procumbens cum arietinis cornibus, apiceque Lunari. quæ omnia non incommode interpretari possimus si dicamus Lunam non nisi post occidentem Solem cōspicuam esse. vt missas faciamus toties inculcatas Solis, & Lunæ; Osiridis & Isidis relationes. restant in hoc limbi segmento Siren cum alis quaternis, Hieracosphynx alata & Ibis, quam graphice delineauit Cicero his verbis, Ibes maximam vim Serpentium conficiunt cum sint aues excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroq; rostro. fuit hæc Isidi sacra Auis, tū quia ad Lunæ rationem, quam pennarū etiam varietate exprimit, oua fingit; tum quia tot diebus oua excludit, quot Luna crescit & decrescit. eiusdem intestinum Luna deficiente comprimitur. ad hæc extra Ægypti fines non progreditur, exportata vitam citius,

lib. 1. instit. cap. 5.

Aristoteles lib. 2. de re familiari.

Lib. 1. de Natura Deor.

Aelian. lib. 2. hist. an. c. 38. Plutarchus, & Clem. 5. Strom.

Aelian. lib. 10. cap. 30.

citius, quam patrij soli desiderium abijcit. Consecrationis causa fuit vtilitas. Serpentibus enim alatis ex Arabia in Aegyptum aduentantibus obuiam procedens eas conficit, earumque oua disperdit, vt patet ex Herodoto, Plinio, Solino, Iuuenale. qua potißimum de causa capite pœnas luebat qui etiam imprudẽs Ibin occidisset ait Herodotus, qui sanctionem hanc etiam Lib. 2. *ad Accipitrum necatores protendit. de Ibide testatur eadem Diodorus, additque oculatus testis eandem* Lib. 1. par. 2. cap. 4. *pœnam manere æluri etiam inuoluntarios interfectores. adiungit Cicero V. Tusculana Aspidem, Canem, Crocodilum. vere ergo Pomponius Mela, colunt (Ægyptij) effigies multornm animalium, atque ipsa magis animalia: sed alij alia, adeo vt etiam quædam eorum per imprudẽtiam interemisse capitale sit. hac superstitione prudẽter vsus est Cambyses dum Pelusium* Lib. 1. c. 4. Polian. lib. 7. Strateg. *oppugnaret. cum enim Ægyptij mißilibus eius exercitum vexarent: is* κύνας, πρόβατα, αἰλούρους, ἴβεις *ante agmẽ vtili consilio collocauit. Aegyptij enim iaculari destiterũt. tot vero labores Ibis incassum obibat, si vera sunt quæ prodit Theophylactus Simocatus homo Aegyptius, Aegyptios videlicet eiusdem ouis insidiari, ne scilicet cũ veneniuora sit malum aliquod pariat. Ibis pollutas aquas eo vsque refugit, vt non alia sese abluerẽt* Quæstio. Phys. 14. *aqua Sacerdotes quam ea, cuius auis hæc bibendo puritatem approbasset. cum Crocodilo eas inimicitias* Plutarchus. Aelian. lib. 7. cap. 40. *gerit, vt eiusdem pennarum contactu, si Aeliano credimus, Crocodilus statarius efficiatur. Simocatus ve-* Lib. 10. c. 30.

ro idem de Serpentibus scribit, cuius testimonio libens subscribo, cum inter Ibin, & serpentes magnæ intercedant, eæque naturales vt diximus inimicitiæ. vsum insuper Clysteris inuexit, & inter sacras scalpturas multiplici argumento recepta est. ideoque in tot benefactorum gratiam prope Hermopolin mansio fuit, quæ ab Ibide nomen duxit. his vt par erat perpensis mirum non erit quod Cornel. Strabo notauit, Alexandriæ ad fastidium vsque Ibides frequentes fuisse. præit Ibin Aspis, cui præter Isidis caput, Alæ quoque alienæ adiectæ sunt. quæ species facit, vt mihi succurrat modo Dracunculus ille, quem Alexander Abonotichita egregius ille impostor in mimicæ diuinationis vsum comparauerat. & quidem, vt obiter moneamus, Plani illius festiuæ imposturæ aliquid commune habent cum oraculo Jouis Heliopolitani, quod absentibus, non resignatis codicillis, rescribebat. ducit agmen huiusmodi bestiarum Gallina, siue ea Mauritana, siue Meleagridum e genere sit, quæ cum Alis expansis, & Vropygio, caudaque eam sacræ Vestis speciem pene repræsentat, quam Pluuiale vocant ab antiquorũ Penula desumptam. Deflectit hic iterum Limbus vt infimam Tabulæ partem ambiat. ibi inter cetera eminet Orus decumbẽs in lecto, quem Callixenus Rhodius Sphingopedem apud Athenæum appellasset. sub lecto Canopi tres, Canis seu Lupi, Accipitris, & Hominis capite insigniti. de Cane inferius. nunc de Lupo (si tamen is Lupus est) agemus. Delphi Lupum anima-

Cicero lib. 2. de Natura Deor. Plin. lib. 8. c. 27. Antoninus itinerario.

Lib. 17.

Apud Lucianum in Pseud.

Macrob. lib. 1. Sat. c. 23.

Lib. 5.

animatam Solis imaginem olim venerabantur, quia Aelian. li. x. cap. 37.
hoc animal, vt exponit Macrobius, omnia corripit
ad instar Solis, qui radiorum vi omnia ad se trahit.
hinc Apollinis Lycij cognomentum. hinc Aegyptio-
rum Lycopolitana superstitio Apollinem, & Lupum
pari prosequentium cultu. vnde natum vt Lycocto- Lib. 1. Satur. cap. 17.
non herbam in Aegyptum importari vetuerint. hinc Aelian lib. 9. cap. 18
Lycos oppidum, & Lycopolitis præfectura. Græcis Iohan. Cassian. lib. 4. de instit. renunc. cap. 23.
tamen aliter visum, qui Apollinem Luporum inter-
fectorem coluerunt. hisce transuectis accedit Bos fœ- Plin. lib 5. cap. 9.
mina ni fallor, quæ vt ait Solinus Api ostenditur in Phurnutus, de Natura Deor. Iulia.
anno semel: & ipsa non absque certis insignibus. quæ
vt inuenta, & oblata est, eadem die statim neci da- Aurel. de cognomin.
tur. suadet Gallina quæ expansis alis ita dorso eius- Deor. lib. 1. cap. 4.
dem, vt Isidis vertici insidet. preter hæc in Hermopo- Cap 35.
lite nomo Veneri Sacram Vaccam venerabantur. in Aelian. lib. 10. cap. 28.
vniuersa Aegypto Boues fœminas in Isidis gratiam Herodotus lib. 2.
colebant. hæc minimo excipit interuallo Auis procum-
bens cum Osiridis capite, quam si Ibidem esse fatea-
mur, indicio erit non absque Dei munere & mente
ferri Ibides in exitium anguium pinnatorum. An-
drosphinx hanc contuetur, vt rem forte mysteriorum
ambagibus inuolutam indicet. & sane in hoc Mon-
stro nouum quidpiam cernimus, barbam videlicet,
cuius in tota Mensa nullibi vestigium extat. nisi di-
cere libeat id in Hirci gratiam præstitum fuisse, quem
turpe erat inter imberbes Apparitores cōspici, imo ma-
ius miraculum videtur barbam Hirco demptā fuisse,

Sti-

Stipatoribus non item. vtcumque sit, in Cymba, quæ superiori illi e regione respondet, cernimus bicipitem Hircum, qualem Bocchori apud Aegyptios regnante extitisse scribit Aelianus. & nisi iam dudum parum firmas coniecturas ablegassemus, non deessent speciosa saltem argumenta, quibus hunc Aegyptiorum Ianum esse assereremus. Cymbæ tutela sunt Perseæ fructus, Accipitris caput, & sacra Serpens, quæ omnia Osiridem indicant, qui vtrobique Portitoris vicem gerat. accedunt Phœnicopterus, Isidis apex & ante Cercopithecum genua flectens Anubis, mox Scarabeus cum Osiridis capite, quod vnum ad implendam fabulam deerat. idem caput ornant Isidis insignia eo mysterio, de quo superius verba fecimus. Scarabæum excipit Canis, cuius ope Isis maritum conquisiuit. ideoq; Canes præire pompam in eiusdem festo consueuerunt: addamus ex Aeliano cœlestis canis exortu Nili alluuionem incipere, quam nullis non lætitiæ generibus Ægyptij excipiebant, vt ex Aristenæto Rhetore narrat Nonnus, cui subscribunt Eusebius, & Heliodorus. qui scribit Nilum, quem ipse Osiridem appellat ab ijsdem pro Deo coli. quod cernimus, & in veteri nummo apud IOH. MOCENICUM Patric. Venet.

Lib. 12. hist. an. cap. 3.

Diodorus Sicul. lib. 1. par. 2. c. 4.
Lib. 10. c. 46.

Ad II. inuectiu. D. Nazianz.
Lib. 4. de vita Const. c. 25.
lib. 9. Aethiopic.

Vt apposite cecinisse videatur Parmeno Byzantius apud Athenæum. Lib. 5.

Αἰγύπτιε Ζεῦ Νεῖλε.

Nec deerant qui crederent Isidis lachrymis Nilum augeri, vt ex homine Phœnice se inaudiuisse testatur Pausanias. scribit autem Iohannes Leo Afer etiam In Phocic. *nunc in Aegypto manere ob Nili peractam feliciter alluuionem festos dies septem illi Genti celebres, quos ab antiquorum ritu manasse & ipse notat. de Memphiticis canibus, vt ad semel cœptam narrationem redeamus, mirum quidpiam refert Aelianus in commune* lib. 7. c. 18. *prædam exponere, & Deorũ simulacra, quod & Horapollo de omnibus notauit, inconniuentibus oculis* lib. 1. c. 39. *intueri. Plutarchus vero scribit canem Mercurij nomine Aegyptiace appellari. id fuit Ciceroni, & Lactãtio Thoth, vel Thoyt, Eusebio Taaut, facili & recepto transitu vocalium AV in O. eius vocis vestigium etiam hodie Aegyptij retinent. vt enim mihi narrare cõsueuit V. Exc.* PROSPER ALPINVS, *Aegyptij vt Canes ad diripienda proposita cibaria prouocẽt inclamare consueuerunt Tao, Tao. imo conijcere licet hinc* lib. 3. de Nat. Deor. lib. 1. de fal. rel. cap. 6. lib. 2. præp. Eu. cap. 6.

L *manas-*

manasse vernaculam vocem To, To qua canes interdum allicimus. neque vero ab instituto nostro alienũ erit si mendacij arguamus Plutarchum, qui Canem refert diuinos honores amisisse, quod Apidis a Cambyse proiecti cadauer depastus esset. vt enim Herodotum missum faciamus, qui disertis verbis scriptum reliquit, Apin Cambyse inscio tumulatum, cum sauciatus femur in templo iacens extabuisset; quod ad Canẽ attinet, præter Diodorum, & Iosephum, satis aperte cecinit Iuuenalis.

De Iside, & Osiride. — Lib. 5. — lib. 2. contra Apion.

Sat. 15.

Oppida tota Canem venerantur ——

Huius gratiæ data sunt Cynopolitis Nomos, & κυνῶν *oppidum prope Thmuin, vbi Anubis colebatur, canibusque honor & sacra cibaria constituta erant. in postrema limbi sectione occurrũt adspectãda Mneuis, aliusue quispiam e sacrorum Taurorum numero. inde Anubis, seu Mercurius. Scorpius dein Isidis caput gerens, & humanas chelas, ad indicandum, vt ego quidem sentio, charitatis nexum inter Isidem, & Anubin. Themis enim Philologiæ nuptum eunti in Tabella Mercurij argumentum obtulit minitantem Nepam. postremo adest Osiris Hippopotamum hasta veluti cõfecturus. Hippopotamus vero apud Hermupolin Typhonis symbolum fuit, concinne ad eius immanem Naturam, cum in Equo Nilotico, quem Elephantum Ægyptium appellat Achilles Statius, parricidium, & incestum notauerit Horapollo. is tamen in Nomo Papremitano cultus est, ne scilicet præclara be-*

D Hiero. in Esai. Itiner. Antonini. Plinius lib. 5. cap. 9. Strabo lib. 17.

Marcian. capella lib. 2. de Nupt. Phil.

Plutarchus.

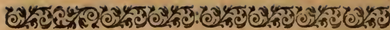
Lib. 4.

lib. 1. cap. 56. Herod. lib. 2.

stia

stia tot immanibus feris inuideret. Typhonem insuper apud Aegyptios expreßit Asinus, quem ideo Coptitæ male habebant. & vt ex Plutarcho adnotauit Aelianus, Busiritæ, Abydeni, Lycopolitæ tubæ clangorem, vt asinino ruditui persimilem oderant. huc referenda Minutij Fel. verba; nisi quod vos & totos Asinos in stabulis cum vestra Hippona consecratis, & eosdem Asinos cum Iside religiose deuoratis. ita capienda illa Appuleij, depelle Quadrupedis diram faciem, & pessimæ mihique detestabilis iamdudum belluæ istius corio te protinus exue. Festiue autem Ochus Persarum Rex, qui cum se ὄνον ab Aegyptijs vocari intelligeret, Apidi quem mactauerat Asinum substituit, & coli iussit, malo tamen euentu. Bagoas enim, seu Vagao Aegyptius, Spado Regius patrij numinis contumelia irritatus Regem interfecit, Felibusque discerpendum proiecit, vt Isidis iniuriam sacrum Isidi animal vlcisceretur.

Plutarchus. lib. 10. c. 29. lib. 11. vbi & nefandum Asini tegmen appellat. Plutarchus, & Aelianus loc. cit. & lib. 4. de var. hist. Aelian li. 6. var. hist. Sulpic. Seuer. lib. 2. histor. sacr.

AVCTARIVM.

Mblemata hæc mi Lector in Aceruum quem vides eo instituto congessi, vt rerum superius explicatarum series ne disrumperetur. quædam ibi apponere, prout res poscebat, necesse habui: feci tamen cũ modo & parce si copiam spectemus. quæ nunc tibi dantur commentario nostro adiunges si operæ precium videbitur. si minus, abiũges: ego certe selecta, & edecumata in mediũ attuli, factura dubio procul ad eorum Palatum, quibus Explicatio hæc mea sapiet aliquantisper. Sectariorum veterum Hieroglyphica, nugas verius, adiunxi permotus doctorum Virorum adhortatione, & impulsus exẽplo Illustrissimi Viri CÆSARIS BARONII Card. qui historiam anni CXX scalpta huius generis Amethysto exornatam voluit, & locupletatam. & sane plerique Principes eius scholæ, qui nomine tenus Christiani olim iurarunt in magistri Diaboli verba, Ægyptij natione fuerunt. in his Marcus, qui Hispanias infecit; Basilides magister luxuriæ, turpissimorumque complexuum; & Carpocrates inquinati, & cœnosi dogmatis assertor. alij Ægyptiorum doctrinis imbuti, vt Cherintus pestilens ille nouator. vt minime mirum videri debeat si Lotum, Harpocratem, & reliqua Ægypriorum somnia in eorundem symbolis conspiciamus: nec defuerunt qui Pythagorę & Platonis axiomata ex Ægypto plurimum exportata in vsus conuerterent dogmatum insanorum. talis Valentinus, cuius egregiæ contem-

pla-

plationi acceptos ferimus multiplices illos Aeonas, Acamoth & Iao monſtroſa nomina. & puerorum mulierculárumq; inania terriculaméta. tales Seleucus, & Hermias Galatæ, qui DEO Optimo Maximo actui puro, ſummo enti, & Materiæ impuræ potentiæ, infimoque pene dixerim non enti, æternitatem eandem tribuerunt. Deliria hæc ſatis ſuperque confutarunt Irenæus, Epiphanius, Philaſtrius, Auguſtinus, Tertullianus, Theodoretus, alijque quorum laudatos labores quotidie magis magiſque admiramur ſanctiſſimi & doctiſſimi Viri. eorum illuſtria ſcripta obſcura hæc e tenebris in lucem euocabunt, in qua veteris hiſtoriæ amantes verſabuntur cum fructu & delectatione. mihi ſat erit hæc veluti digito commonſtraſſe, & excitaſſe alios ad Eccleſiaſticæ hiſtoriæ non minimam acceſſionem qua corrigendam qua illuſtrandam.

FINIS.

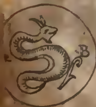

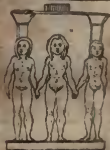

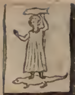

L
S

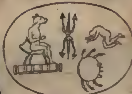

ADELFII

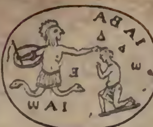
MEMΦI
LIA

H

L
I
Θ

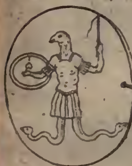

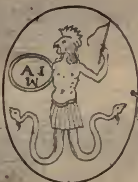

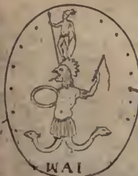

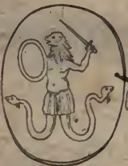
ΜΙΧΑΗΛ
ΓΑΒΡΙΗΛ
ΟΥΡΙΗΛ
ΡΑΦΑΗΛ
ΑΝΑΝΑΗΛ
ΠΡΟCΟΡΑΙΗΛ
ΥΑΒCΩΗ

ΤΑΛΑ
ΑΡΑΙΩ
ΩΑΡΛΟΡΟ
ΝΤΟΚΟ
ΝΒΑΪ

ΙΑΩΛ
ΒΡΑCΑΞ

ΓΙΓΑΝ
ΤΟΡΗ
ΚΤΑ

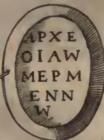
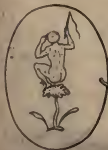
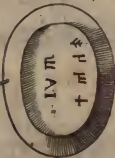
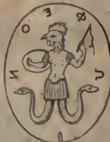
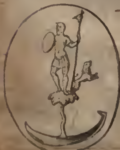

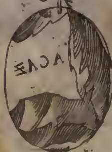

CABA

IAW

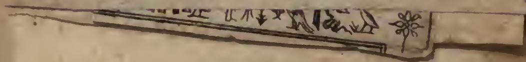

PIM

ΡΧΕ
ΟΙΑW
ΜΕΡΜ
ΕΝΝ
W

A
B
C

INDEX.

A.

ABSINTHIVM marinum Isiacorum gestamen.14 b.
Achelous.15.b.
Achilles Tatius quid de Crocodili dentibus. 20.b.
Accipiter qua ratione sacer.26.b.31.b.36.b.
Aelianus reprehensus.35.a.
Aeris vsus in sacris.7.b.
Aegyptiorum Deorum signa gracilia & cur.7. a. compositis pedibus.26.a.ad indigenarum similitudinem efficta.27.a.28.a.
Aegyptiorum sacra plerisque irrisa.2.b.3.a. b. 6. a. quando Romæ recepta.5.b.
Aegyptii primi signa Cœlestia obseruarunt.3.b.pastores ouium detestati.11.b.cum feris vescebantur.4.a.quid à Iudæis acceperint. 16.a.blæsi Aristoteli.26.b.
Aegyptus portentorum mater.3.a.in Aegypto Moyses detrectat sacrificare.3.a.
Agathodæmones Dracunculi.3.a.
Alexander Abonotichita.39. b.
Allegoriæ Platoni improbatæ.1.a.30.b.cur inuentæ. 1.a.
Ammianus illustratus.5.a.reprehensus.25.a.
Animalia sacra.3.a. turbarum causæ. 21. a. b. interemisse capitale fuit.3.a.39.a.
Anubis.31.b.numen cœleste,& terrestre,idem qui Mercurius.32.a.
Apices tortuosi,capreolatimque condensi.5.a.
Apis quibus sacer.18.a. 19. b.20.a.qua matre genitus.18.a.quando ab Hebræis cultus.19.b.
Appuleius declaratus.5.a.42.a.
Aquæ effusio solemnis in excitando Sarapide.38.a.
Arnobius declaratus.32.b.
Asinus Typhonis symbolum.42 a.
Aspis Isidis.13.b.sideribus quare comparata.25.a.
Astaroth.Sidoniorum.19.b.

M Baal

B.

BAal Sidoniorum.19.b.
Baculi in æde Isidis quare.22 b.23.a.
Bacis Taurus. 24.b.
Baris nauis & mons. 36.a.
Barbatum monstrum. 40.a.
Blæsi Æthiopes & Ægyptij Aristoteli. 26. b.
Blæsitatis genera sex.30.a. hæc quid. 28. a.b.
Boues quorum Dij. 19.b. Bos fœmina. 40. a.
Bibliorum luctus. 1.b.

C.

CApræ quæ Isidi in delicijs.9.b. ab Ægyptijs cultæ. 37.a.
Caprarijs honorem Mendesij habuerunt.11.b.
Cæl. Calcagninus.14.b.
Camos idolum.19.b.
Capillitium Isidis.20.a.
Calathus Isidis Osiridisque capiti superimpositus cur.25.a.
Carpocratiani.37.a.
Canopus.38.a.
Cambysis strategema.38.a.
Canes in pompa Isidis.40.b. Memphitici. 41.a. Canes & Mercurius synonymi apud Ægyptios.ibidem.
Cercopithecus sacer. 11.a.
Ceres eadem cum Iside & Luna.17.b.18.a.
Cicuma 14.b.
Cleomenis Alexandrini vafrities.21.b.
Corona Teletarum è Palmæ folijs.9.b.
Cornutæ acies.11.b.
Cocinensium Boues Dij.19.b.
Crux ansata & quare.9.a. inter sacras literas vbi & quando inuenta.9.b.38.a.
Crocodilus Solis symbolum & cur.20.b. quibus sacer.21.a. Crocodilus Typhon.b.
Crœsus quare Delphos Leonem aureum miserit.23.a.
Crotalum à Sistro diuersum.34.a.
Cucupha auis.14.b.15.a.
Cynocephalus stans.23.a.24.a. eiusdem docilitas.24.b.

Dagon

D

DAgon Phœnicum Deus.19.b.
Darij ſtrategema.19.a.
Dij in animalia mutati,& cur.3.b.
Diabolus DEI æmulator.16.a.
Diana multimammia.17.b.eius Templum Bubaſti.33.b.
Diademata Regum Ægyptiorum. 23. b. DEI & ſanctorum. 24.a.

E

ENeph Deus.3.b.
Epheſiorum Diana.17.b.
Ethnicorum offuciæ.38.b.
Eumenuthis Canopi.22.b.38.a.

F

FAria Ceres.12.a.
Faſcini ficulnei,& coriacei. 16.b.
Faſcini Icones.17.a.
Felis in cuius Dei peculio.31.a.33.b.
Fluuij cornuti.15.b.
Fronto quid Chriſtianis obiecerit.37.a.

G

GAlenus & Iul.Pollux contemporanei.29.a.
Gnoſtici.37.a.
Goropius notatur.5.a.7.b.25.b.fruſtra à Lipſio. 9.a.
Gratiæ.22.b.
Gryps Solis animal.15.a.
Guil.Budæi ſententia refellitur.29.b.
Gyraldus arguitur.7.b.

H

HAſta Oſiridis & Bacchi geſtamen.11.a.
Harpocratis Sacerdotes Buti.26.a.
Hecate,ſeu Tithrambo.22.b.
Herodotus declaratur.23.a 26.a.

Hirundines Isidis aues.34.b.
Hircus.11.a.37.a.biceps.40.b.
Hippopotamus.41.b.
Hydria in Pompa Osiridis & Isidis.38.a.

L

IBidis & Crocodili inimicitiæ.22.a.39.a.descriptio.38.b.Mansio.39.b.
Ignorabiles literæ.5.a.
Isis quæ.1.b.12.a.2.a.5.b.7.b.eiusdem Atea;Ara,templa.5.b.6.a.vestes multicolores.10.a.stella.16.a.Cornuta cur.15.b.mammosa.17.b.
Ithyphalli.16.b.
Iuuenalis declaratur.5.b.reprehenditur.33.b.
Iul.Capitolinus illustratur.15.b.
Iuppiter ab Iside ad gressum expetitus.25.b.Mundus vel mundi pars.26.a.eius oculus Sol.Ibid.Heliopolitanus.39.b.

K.

KNeph Thebæis Deus.3.b.

L.

LAnam Ægyptij oderant,& cur.11.b.
Leo sub Ori throno.22.b.cur.23.a.
Leonis vultu Sol.32.b.
Leo cur ignem paueat.35.a.
Leontopolis.34.b.
Lectus Sphyngopes.39.b.
Loti flos magnifactus.17.a.
Lupus Solis imago Delphis.40.a.
Luna Androgyna,& Lunus Deus.13.a.
Lucianus explicatur.1.b.16.a.
Lycius Apollo.Lycopolis.Lycoctonos.4.a.

M.

MAmmæ Isidis & Telluris.17.a.
Mammosa Ceres.17.b.

Mar-

Marcianus Capella declaratus.18.a.emendatus.20.b.
Malabares boues venerantur.19.b.
Melampus.1.b.
Melchior Guilandinus arguitur.7.b.
Mensæ in Templis cui vsui.7.a.8.a.
Mendesius Hircus.11.a.37.b.
Mercurij fascinus.10.a.Hircus.11.b.
Meleagride aue Isidi vbi fieret.22.a.
Memphis Taurus.24.b.
Melilotus.35.a.
Minuc. Fel.explicatur.34.b.
Mneuis Bos.24.b.
Moloch seu Melchons.19.b.
Modius Sarapidis nota 12.a.16.a.
Mundus vti fictus.25.b.
Mysteriorum taciturnitas.4.b.

N.

NAuigium Apidis.35.b.
Nephtys.22.b.
Netyros,Neutos.25.a.
Neurospasta.17.a.
Nigredo in Tabula frequens.10.a.b.
Niloticorum Boum cornua qualia.19.a.
Nili alluuio.40.b.41.a.Nilus Deus ibid.Nilus Osiris.2.a.24.b.Nili fætus.35.a. Nilus Iuppiter Ægyptius. 41.a.Isidis lacrymis auctus,ibid.
Noe Arcam etiam hodie extare.36.a.
Numerus septenarius sacer.18.a.senarius.20.b.
Numidica Isidis auis.22.a. quid significarit.22.b.

O.

OBeliscorum notas qui veterum interpretati.5.a.
Onuphis Taurus.24.b.
Orus.22.b.23.a. Spurius.25.b.idem Bachus & Priapus, ibid. eius oculi Luna,& Sol. 26.a. in gemma qualis.26.b. decumbens. 39.b.
Osiris qui.1.b.2.a. Isidis maritus, frater, filius.2.b.cum triplici

pene.ibid. eiusdem apex. 9. b. 10. b. testes. 16. a. b. etymon 21. b.
idem qui Bacchus. 11. a. b.

P.

Palmæ folia in quos vsus, eadem Bais. 10. a.
Pan Mendes. 11. a. eius victima apud Athenienses. 11. b.
Penis arrectus Osiridis, & Priapi quid sibi velit. 12. b.
Persea Isidi sacra, & quare. 35. a.
Phœnicopterus Isiaca auis. 10. b.
Phallagogia, Phallophoria. 16. b.
Pictura Linearis quorum inuentum. 7. a.
Picturæ Crypticæ vnde. ibidem.
Pierius notatus. 14. b.
Plutarchi error. 41 b.
Pluuiale. 39. b.
Principia duo vnde. 21. b.
Prophetæ Apidis mento raso. 19. b.

Q

Quintilianus illustratus. 38. b.

R

Rana Ægyptia. 24. b.
Reemphaam Caldæorum. 19. b.
Rituales Ægyptiorum Libri. 26. b.

S

Sarapis idem cum Osiride. 1. b. 2. a. Ioue, Æsculapio, Plutone. 22. a. in Gemma 2. a.
Satyrorum & Siluanorum consecratio. 17. a.
Scriptores rerum Ægyptiacarum. 4. a.
Scarabæus. 22. a.
Scorpius cui sacer. 41. b.
Serpens accipitriformis. 14. b. Isidis Aspis. 13. b. 14. a. b. Serpens quorum cinctus, & corona. 12. a. apud quos sacra. 12. a. b.
Sistrum quale. 34. a.

Sire-

Sirenes.20.a.
Socrates Scholasticus notatus.35.a.
Solis ad Lunam, & vice versa, relationem nemo veterum non agnouit.20.b.Sol Leonis vultu.32.b.
Sothis stella.16.a.
Sphynx 35 b.
Spicæ Isidi adtributæ.23.a.
Strabo improbatus.36.b.
Suetonij locus expositus.6.b.

T

Tabula nostra vnde & qualis.6.b.vbi nunc.1.a.6. b. cuius opus. 7.a.quid contineat.7.b.
Theodoretus emendatus.37.b.
Theodorus Gaza arguitur.29.b.
Themis, Thermutis, Tithrambo.22.b.
Thmuis.11.a.
Thoth, Thoyt, Taaut.41.a.
Tituli speciosi.37.a.
Tripos Accipitris.36.b.
Typhon.21.b.41 b.42.a.

V

Vaticinium Trismegisti.4.a.
Val.Maximus illustratus.15.b.
Veneris Cypriæ initia.16.b.
Vesta.22.b.
Vituli aurei Ieroboan vnde.19.b.
Vpupa.15.a.22.b.
Vulturis pennæ.23.a.

FINIS INDICIS.

Constat mensa isiaca ex tribus segmentis,
Et ambiente limbo. (p. 9.

Primum et Secundum segmentum adsunt, et expli=
cantur, a pag. 9 — ad — p. 25.

Tertium Segmentum infimum deest. Cujus explicatio
incipit. pag. 25. a.

Eo continentur hac Signa,

Isis cum calatho habente manubrium in capite. As=
pis et Stella, superius.

Orus (vel Canopus) complicatis pedibus (25. b

Isis contuetur Orum modiolos qvinqve praeferens. (26. b.

Accipiter insistit capiti Isidis (ib.

Osiridis simulacrum varis pedibus, ut omnes vari hac
tabula (ib.

Proxime Isis in subsellio (31. a.

Osiris stans Isidi aviculam porrigit alis applaudentem (ib.

Post hac Isidis effigies: capitis ornatus Loti floribus et
perseae foliis distinctus faciem humanam, aeluri
habentem auriculas includit. (ib.

inferius felis cum Sistro (ib.

Superius pandit alienas alas scarabeus (ib.

Accipitris caput in imagine seqvente (ib.

Stella Soti (27. b

Orus, Anubis, Isis.

Isis cum cunokephalo et aliis sacerdotibus (ib.

Isis cum Leonino capite tabulam concludit (32. a.

n